St. 60 Poštnina plačana v gotovini (Conto corrente con la posta) V Trstu, v nedeljo 11. marca 1923. Posamezna številka 20 cent. Letnik XLVIII

Izhaja, izvzemši ponedeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Ne rankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vra[ča]jo. Odgovorni urednik Anton Gerbec. — Lastnik tiskarna Edinost. Naročnina za mesec L 7.—, 3 mesece L 19.5[0]. Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — [Naroč]nina in uprave št. [...]

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice zahvale, poslanice in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L 2 — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Poučna polemika

Radi aretacije Serratija, ravnatelja glavnega socialističnega glasila «Avantija», in njegovih sourednikov se je razvila med raznimi italijanskimi listi zanimiva in poučna razprava o vprašanju, ali je bil ta ukrep umesten, ozroma upravičen ali ne.

Milanski «Corriere della Sera» je presojal to aretacijo bolj s politične strani, milanska «Stampa» pa z juristične.

«Corriere» vidi v nesposobnosti vlad zadnjega desetletja, posebno pa v povojni dobi, vzrok, da so stranke, ki so se postavile izven zakona, mogle dan na dan ogrožati državo ter predstavnikom državne oblasti narinjati svojo voljo. To da je razburkalo narodno vest v toliki meri, da se je vse presojalo s strastvenostjo, namesto s premislekom. Iz tega duševnega razpoloženja ljudstva bi bil Mussolini — pravi «Corriere» — mogel črpati svojo moč, da bi prišel polagoma do oblasti **brez juristično ali konstitucionalnega predsodka.** «Pod to bolj vihravo, nego računajočo vlado pa se moramo odreči misli na to, da bi dopuščala, da bi se javno življenje razvijalo na tistih načelih, ki določa **obstanek vsakega civiliziranega naroda.** Temeljnim pravicam in temeljnim svoboščinam bi moral biti zagotovljen obstanek v vzpostavi državne vrhovne oblasti». Na podlagi tega svojega uverjenja zahteva «Corriere», naj se vzpostavi zakonito stanje in dostavlja: «Činov vlade, katere zakonitost je dvomljiva, ne odobravajo tisti, ki hočejo vzpostaviti svobodno državo.» Paziti da je treba na to, da se tisti, ki so res zakrivili kak čin, ne zamenjavajo s tistimi, ki se jim le očita kaka misel ali kak namen. **Istotako se ne sme zamenjavati obramba kake naprave z obrambo vlade, ali kake stranke!**

«Stampa» piše, da se v zadnjem času dogajajo v Italiji aretacije komunistov in socialistov. Najbolj pa da je treba obžalovati aretacijo Serratija! Vlada ni povedala, na podlagi katerega kaznivega dejanskega stanja se je izvršila ta aretacija. Njene doslej podane izjave ne zadostujejo. Govori se o zaroti proti državi ali pa o nekem manifestu moskovske tretje internacionale, ki da vsebuje žalitve — fašizma in fašistovske vlade! V interesu naroda in države je — trdi «Stampa» —, da se določno pove juristični vzrok aretacije. **V moderni in pravni državi se ne smejo državljani zapirati in kaznovati, ne da bi bila podana za to dejanska okolnost, ki spada pod določbe zakona!** Kaj takega da se more dogajati le v policijski državi!

Socialistični «Avanti» je pisal, da so vladni pravoznanci imeli že dovolj časa za proučitev pravnega vprašanja. Sedaj naj se odločijo: ali naj aretirance izpustijo, ali pa naj nemudoma pričnejo s procesom!

Fašistovsko in s tem sedaj tudi vladno glasilo, «Il Popolo d'Italia», je srdito odgovorilo na te kritike. Ne sme se več dogajati — pravi —, da bi kaka stranka narinjala vladi svojo voljo. Fašistovska država da ne more dopuščati kaj takega, ne da bi država trpela škodo. «Popolo» piše doslovno: «Diktatura moža in stranke, ki sta rešila Italijo pred razsulom, **bo svojega nasprotnika brezobzirno preganjala, dokler ne bo pritisnjen k tlom in obnemogel!** Parlament ni bil doslej nič drugega, nego krog požrešnikov za tropo širokoustnežev in možicev, ki so dnevno nudili ljudstvu prizor bedaste politike. Liberalna država je smešnost! Ne Facta, ne Nitti, ne Bonomi niso rešili domovine. Potreben je bil kirurg, ki je z varno roko tvegal urez.» «Popolo» pravi, da so takega kirurga imeli fašisti ter dostavlja: «Corriere» naj le dalje sanja svoje sladke sanje, fašistovsko vlado pa naj pušča na miru, da bo dalje delala po svoje!

Ta polemika radi aretacije Serratija je res poučna. Priča, da ta aretacija ni razjarila samo socialiste in komuniste, marveč, da je tudi del meščanskih strank ne odobruje. «Corriere» obsoja ta ukrep vlade kot politično neumesten in kvarljiv, «Stampa» pa trdi, da je bil juristično neopravičen. Na koncu konca je to priznala tudi vlada sama s tem, da je aretirance — razen enega — po par dneh zopet izpustila! Iz tega dejstva je dopuščen sklep, da za aretacijo ni bilo zadostne dejanske juridične podlage.

Odgovoru v «Popolu» priznavamo radi, da je rezek, odločen in samozavesten. To pa ne zadostuje, da bi bil tudi prepričljiv z ozirom na konkretno vprašanje, ali je bila aretacija opravičena. «Popolo» se sklicuje na zasluge fašizma in njegove vlade za državo. Bodi mu priznano tudi to. Zasluge — in naj bodo še tako velike — pa ne dajajo nobeni vladi neomejeno pravico — pieno potere —, da bi si smela dovoljevati proti svojim nasprotnikom čine, ki niso vseskozi in neoporečno opravičeni v zakonih! Pred vsem pa ni dopuščeno, da bi se kaka vlada — pa naj bo še tako zaslužna — istovetila z državo. Si lahko najodločnejši nasprotnik kake vlade, obenem pa vendar najzvestejši sin države in svojega naroda. Tako razumevajo pojem svobodne, demokratične in ustavne države po vsem božjem svetu. In Italija hoče biti taka država! Kamo-li, da bi se smela le kaka stranka istovetiti z državo! Četudi bi priznavali fašizmu vse zasluge za državo, vendar mu ne moremo dovoliti pravice, da bi govoril: država sem jaz!

Naglašamo pa, da s tem nikakor nočemo braniti socialistov in komunistov, njihovih ciljev in njihovih metod. Če so, ali če bi kaj zagrešili proti varnosti in interesom države, naj jih ta le prime za grlo! Ali, vsak ukrep proti njim mora biti stvarno in zakonito upravičen! Nikakor pa ne gre, da bi jih preganjali že zato, ker so socialisti in komunisti, ker so nasprotniki vladnega režima! Tako postopanje je golo zanikanje vsake politične svobode. Na tako stališče se morajo postaviti vse stranke, kajti, kar se je danes dogodilo enemu, se lahko jutri dogodi drugemu. Bramba politične svobode je v interesu vseh strank in njih voditeljev! Saj ravno to je žalostno značilno, da se politične stranke in parlament ne zavedajo svoje dolžnosti napram svojemu lastnemu ugledu in dostojanstvu. Kako bi bilo sicer možno, da vladna glasila sploh morejo govoriti o njih tako, kakor govori «Popolo». Znak je to, da je politična vest povsem zamrla in da je politično življenje izgubilo hrbtenico.

Še par besed bi rekli o Mussolinijevi vladi in njenih metodah. Verujemo mu, da ima najboljše namene za državo, da jo resnično ljubi, da hoče ozdraviti njeno upravo, ki je res potrebna preosnove od temelja do vrh. Samo zdi se nam, da nekoliko preveč prezira staro resnico, da narava ne dopušča drznih skokov. Nobenega zla ne moreš zlomiti kar na kolenu. Gospod Mussolini hoče preveč hiteti. Kdor hoče to, je vedno v nevarnosti, da se bo moral zopet umikati. S tem pa izgublja njegovo delo na sistematičnosti, izgublja ravno črto in postaja vijugasto. To vidimo na pr. ravnokar pri urejevanju najemninskega vprašanja, kakor smo včeraj ugotovili. Je vse zastonj! Iz globine neurejenosti ne moreš kar skočiti na višino povsem zadovoljivo urejenih razmer. In mi smo uverjeni, da bo tudi gospod Mussolini na praksi svojega vladanja često občutil to resnico.

Italija

Opatijska konferenca — Počasno napredovanje dela

OPATIJA, 10. Italijansko-jugoslovenska paritetna komisija se je sestala včeraj ob 17. uri k seji, na kateri je zopet razpravljala o sporedu svojega dela ter se je globlje bavila z bistvom sledečih vprašanj: 1. Organizacija obmejnega prometa med Kastvom in bližnjimi kraji; 2. vprašanje železnic in z njim združena pristaniška vprašanja; 3. vprašanje vodovoda. Komisija je nato proučevala razna druga vprašanja, pridržavši si pravico, da določi pozneje navodila, s katerimi se bodo ta vprašanja izročevala izvedencem v proučitev.

Kolonizacija Tripolitanije po zgledu starih Rimljanov

PARIZ, 10. «La République Française» je objavila članek pod naslovom «Uspeh italijanske kolonialne politike», v katerem pravi, da je bil položaj, ki ga je sedanja vlada podedovala v Tripolitaniji, zelo slab in vsled tega da so bile potrebne zadnje operacije proti vstašem. Italija — nadaljuje list — ni poslala v Tripolitanijo večjih oddelkov, temveč je obrazovala leteče kolone posebnih. čet z izbranimi podčastniki ter je z njimi dosegla popoln uspeh. Brez vsake izgube časa se je takoj začelo živahno naseljevanje. V Tripolitaniji se bo lahko naselilo najmanj 100.000 izseljencev, ki bodo oboroženi in disciplinirani po starorimskem zgledu. Istočasno se bodo obrazovale posebne fašistovske naselbine v Cirenajki. Minister za naselbine Federzoni — nadaljuje omenjeni list — ima trden namen izkoristiti italijanska prekomorska posestva do skrajnih mej v duhu programa fašistovske vlade, ki je sredozemski program. Upati je treba — zaključuje — da bo ta program — program sodelovanja s Francijo in ne program nasprotovanja, kakor zatrjujejo nekateri nepoboljšljivi teoretiki.

Nesreča pri vojaških vajah

FIRENZE, 10. Na vojaškem vežbališču, ki se nahaja med Fiesole in Pontasiede, se je pri vežbanju z 10 cm.-skim topom razpočila granata, čim je zapustila cev ter smrtno ranila korporala Mangone in vojaka Ferraini. Poveljnik baterije kapetan Ritzi in narednik Badasseroni sta težko ranjena, več vojakov je dobilo lahke poškodbe. Vojaško oblastvo je odredilo preiskavo. V mestu je napravila vest o nesreči globok utis.

Jugoslavija

Konferenca v Nišu

NIŠ, 10. Ker se bolgarski delegat polkovnik Petrov še ni vrnil iz Sofije, so se včeraj delegati v Nišu samo neobvezno razgovarjali o ukrepih za zavarovanje meje. Ko se vrne Petrov, ki je odšel v Sofijo, da referira svoji vladi, se bo zopet vršila plenarna seja. Dosedaj so se dosegli nastopni rezultati: 1. na jugoslovenski in bolgarski strani se poveča število karaul (utrjenih stražnic), 2. vse karaule se zvežejo med seboj s telefonom, 3. mejo bo na obeh straneh varovala tudi redna vojska. O tej točki je bila razprava malo težja, ker se Bolgari izgovarjajo, da nimajo dovolj vojaštva. Razen tega so bile potrjene tudi prejšnje odločbe o obojestranskem izkoriščanju vode, o svobodnem kretanju dvolastnikov posestev, o svobodni porabi potov z obeh strani. O tem se je sestavil in podpisal zapisnik.

Vtis v Belgradu o zadnjih sklepih opatijske konference

LJUBLJANA, 10. Današnje «Jutro» javlja iz Belgrada: V tukajšnjih političnih krogih prevladuje glede pogajanj v Opatiji pesimistično razpoloženje. Raznašale so se vesti, da Italijani sploh ne bodo izročili Baroš in Delto in da bodo vztrajali na tem, da oba kraja pripadata Reki. To stališče bi Italija ne mogla vzdržati. Pač pa se smatra, da bo z vsemi sredstvi izsilila takozvano provizorično rešitev v obliki «mešanega režima». To se pravi, da prideta Delta in Baroš pod upravo mešane laško (reško) - jugoslovenske komisije. Ker je naša vlada pristala, da se v paritetni komisiji razpravljajo vse točke člena 2. santamargeritske pogodbe kot celota, je Italijanom pot k tej soluciji sedaj široko odprta.

Nekateri smatrajo, da drži Italija Baroš in Delto kot zastavnino, da bi izsilila ne le ugodno rešitev reškega problema, temveč tudi ugodno trgovinsko pogodbo ter bi za to ceno bila voljna nam vrniti Baroš in Delto. To mnenje se označuje kot — optimistično.

Evakuacija tretje cone končana

BELGRAD, 10. «Pravda» poroča iz Splita, da bo jutri evakuacija tretje cone končana. Pri tej priliki se bo vršila vojaška parada, katere se bo z jugoslovenske strani udeležil general Milić, z italijanske strani pa general Barbarich.

Italijansko-jugoslovenska razmejitvena komisija redno nadaljuje svoje delo. Danes je razpravljala o političnih mejah za odsek Gruj - Zemonik.

Dr. Rybař poklican v Belgrad

BELGRAD, 10. Šef jugoslovenske delegacije v Opatiji, dr. Rybař, je bil včeraj brzojavno pozvan v Belgrad, da referira zunanjemu ministru dr. Ninčiću o rezultatu dosedanjih pogajanj. Brzojavni poziv je sledil zato, ker je prišlo iz Opatije obvestilo, da je tudi en italijanski delegat odpotoval v Rim, da poroča Mussoliniju.

BELGRAD, 9. Danes je minister za zunanje stvari dr. Ninčić podpisal polnomočje za generala Ljubo Miliča in ostale člane v razmejitveni komisiji. Posvetovalna komisija za zunanje stvari se je že včeraj in danes na svojih sejah bavila posebno z vprašanjem otvoritve konzulata na Reki, ki je potreben v varstvo naših rojakov.

V soboto zvečer pride dr. Rybař z orijentekspresom v Beigrad, da poroča o dosedanjem delovanju. Tudi Gentili je zopet odpotoval v Rim, da poroča svoji vladi. Ker so drugi člani italijanske komisije ostali v Opatiji, se nadaljujejo razgovori med člani obeh delegacij.

V nedeljo se vrši v zunanjem ministrstvu posvetovanje o nadaljnem postopanju jugoslovenskih delegatov.

Izlet «Orjune» v Biograd

LJUBLJANA, 10. Povodom evakuacije tretje cone v Dalmaciji prirede vse organizacije «Orjune» skupen izlet na jugoslovensko Primorje v Biograd ob morju. Za to priliko je dal g. Žiga Kopajtić, predsednik Jadranske plovitbe, na razpolago parobrod, ki bo izletnike prepeljal s Sušaka v Biograd.

Prisega novega ljubljanskega župana

LJUBLJANA, 10. Slovesna zaprisega novega ljubljanskega župana drja. Ljudevita Perića se bo vršila v torek, dne 13. marca ob 11. dopoldne v dvorani mestnega magistrata.

Provizoričen režim za ozemje Bakar-Reka - Kastav

REKA, 9. Najpomembnejši del snočne seje paritetne komisije je tvorilo sprejetje modusa vivendi, katerega je izdelala posebna komisija ekspertov. Modus vivendi se je raztegnil na pas okrog reškega ozemlja, v katerem velja specialni režim proste carine. V tem pasu, ki gre od Bakra do Kastva ter vsebuje razen reškega ozemlja še Sušak, Trsat, Grobnik, Čavle, Jelenje, Kastav in Bakar je dovoljen prosti promet oseb, vozov in avtomobilov. Vsake carine prost je živež, kolikor ga rabi ena družina za en dan, izključen je sladkor, kava in alkoholne pijače. Občinski davki ostanejo v veljavi. Ta provizorični režim bo veljal toliko časa, dokler se končnoveljavno zadeva ne uredi. Zaenkrat je veljaven za en mesec.

Poljska

Zaključek gospodarske konference baltiških držav

VARŠAVA, 10. Iz Helsingsforsa javljajo, da se je gospodarstvena konferenca med baltiškimi državami uspešno končala. Bilo je sprejetih več resolucij v prilog zboljšanju trgovskih stikov in morskega prometa med prizadetimi državami. V kratkem se sestane nova konferenca, ki se bo vršila to pot v Varšavi.

Anglija

Angleška nota Franciji — «Prijateljsko» uradno prerekanje

PARIZ, 11. Anglija je francoski vladi poslala prijateljsko noto, v kateri omenja položaj, ki je nastal radi raztegnitve francoske zasedbe na nemške kraje, ki jih ima Anglija v posesti. V tej noti vpraša angleška vlada, ako ostanejo ti kraji še nadalje pod upravo medzavezniške višje komisije v Porenju ali pa jih bodo upravljala belgijsko - francoska oblastva kakor v Poruhrju. Zdi se, da bo to vprašanje rešeno, ne da bi nastale med obema državama kake posebne težkoče.

Anglija ni še podpisala pogodbe med Godleyem in Payotom

LONDON, 11. Angleška vlada do sedaj ni še podpisala pogodbe med Godleyom in Payotom, ki se nanaša na prevažanje črez angleško zono pod vodstvom nemških železničarjev. Zakasnitev se tolmači s tem, da se Anglija hoče prej poučiti o mišljenju nemških železničarjev, ki bi vodili te prevoze.

Ruhrska kotlina

Položaj v ruhrski kotlini — Izgoni in aretacije

PARIZ, 11. Iz Düsseldorfa se poroča: Belgijci so v Stoskradu izgnali 73 policijskih agentov. V prometu je 160 potniških in 51 tovornih vlakov, dnevni promet v kilometrih znaša 22.000 km.

Pri neki preiskavi, ki se je vršila pri udruženju za obrambo gospodarskih koristi Porenja, so Francozi zaplenili mnogo propagandističnih spisov. Postaja v Essenu je bila zasedena brez incidentov.

V Reckinghausenu so aretirali dr. Isenratche, ki je nadomeščal policijskega prefekta, ker se je legitimiral s ponarejenimi listinami. V Dortmundu so zaprli podprefekta, ker ni hotel izročiti precejšnje množine bolniškega materiala. Nadalje so Francozi izgnali 7 policijskih častnikov in 270 agentov.

Zanikanje vesti o pustošenju s strani francoskih vojakov

PARIZ, 11. Glede nemških brzojavk o pustošenju in tatvinah izvršenih od francoskih vojakov javlja neka uradna vest: Brzojavke, ki jih pošilja nemška vlada v svet, da čim bolj bega mirno ljudstvo in katere vsebujejo obdolžitve o pustošenju in tatvinah s strani francoskih vojakov na zasedenem ozemlju, niso do sedaj navedle niti enega imena kakega francoskega ali belgijskega vojaka kot napadalca ali tata nemške lastnine.

Oblastva zanikajo vse vesti, ki so se nanašale na opustošenje 20 skladišč v Gelsenkirchenu. V Essenu in po vsem ozemlju vlada popolen mir. Izvor vseh razburjajočih vesti je bil le v tem, da se je razpustila varnostna policija, ki je vidno podpirala z vsemi sredstvi protifrancosko propagando.

Francija bi se pogajala

PARIZ, 11. Ministrski predsednik Poincaré je poročal komisiji za zunanje zadeve o naredbah, ki so bile izdane v ruhrski kotlini. V svojem poročilu je med drugim izjavil sledeče: Francoska vlada ni pripravljena sprejeti nikakega posredovanja niti indirektnih pogajanj o ruhrskem vprašanju, vendar bi vzela v obzir in bi tudi proučila uradne predloge, ki bi jih nemška vlada predložila Franciji. V vsakem slučaju pa se mora Nemčija najprej sprijazniti z dejstvom, da Francija ne bo dala iz rok jamstev, ki jih je bila prisiljena vzeti.

Vojni minister Haginot obišče Poruhrje

PARIZ, 11. Vojni minister Haginot bo v kratkem pregledal vojsko v Poruhrju. Obenem se bo posvetoval z generalom Degouttom o nadaljnih ukrepih. Posetil bo v spremstvu generala Degoutta in g. Tirarda, višjega komisarja za porensko ozemlje, tudi mesti Düsseldorf in Bruxelles, kjer bo prisostvoval francosko - belgijskim pogajanjem, ki so se začela v pondeljek.

Turčija

Pospremna nota k turškim protipredlogom

CARIGRAD, 11. Pospremna nota k turškim protipredlogom pravi: Turčija nikakor ne misli na kako temeljno spremembo političnih dogovorov; zahteva le oblast nad skupino malih otokov v Tenedu in malenkostno spremembo meje v Traciji. Glede oblasti nad morskimi ožinami hoče imeti turška vlada reciprociteto. Glede onih členov gospodarskih dogovorov za katere se ni še dosegel sporazum, želi mirno poravnavo. Nota predlaga naj se konferenca vrši v kakem evropskem mestu, najraje v Carigradu ter prosi naj zavezniki čim prej odgovorijo turškim predlogom.

Konečno omenja, da kakor hitro bo sklenjen mir, naj se Turčiji vrnejo vse zaplenjene bojne ladje in vse orožje in strelivo, ki ga imajo zavezniki v posesti.

Spravljivi turški predlogi

PARIZ, 10. «Chicago Tribune» ima iz Carigrada večje podrobnosti o turških protipredlogih. Turki sprejemajo vse zavezniške predloge tičoče se ozemlja. Kar se tiče finančnih in gospodarskih vprašanj, smatrajo turški dolg kot notranjo zadevo. Francosko zahtevo po odškodbi 12 miljonov turških lir smatrajo kot že urejeno s svojo protiterjatvijo 8 miljonov lir napram Angliji za neizročene bojne ladje ter 4 miljonov lir, ki so bili poslani v Avstrijo in Nemčijo. Turki zahtevajo, naj bi se o gospodarskih vprašanjih razpravljalo posebej. Turška nota je sestavljena v zelo umerjeni obliki. Zatrjuje, da bi bila mirovna pogodba že podpisana, če velevlasti ne bi bile v Lausanni zapustile običajno pot. Angorska vlada sprejema hvaležno predloge zdravstvene komisije tičoče se kvaranten; istotako sprejema predloge zaveznikov glede vojnih ujetnikov in vzdrževanja pokopališč na turškem ozemlju. Dogovor glede morskih ožin in meje v Traciji je tudi sprejet.

Izročitev turških protipredlogov zaveznikom

CARIGRAD, 11. Dospel je danes iz Angore poseben odposlanec in prinesel s seboj 4 izvode turške note, ki obsega protipredloge narodne skupščine v Angori. Adnan beg je takoj izročil tri izvode italijanskim, francoskim in angleškim komisarjem, četrtega pa je oddal ameriškim komisarjem.

Prvih pet delov note razlaga vzroke, ki so dovedli turško narodno skupščino do korakov, da je zaveznikom postavila protipredloge.

Protipredlogi obsegajo 116 strani teksta in se nanašajo na odlog rešitve vprašanja Mosula, na izpraznitev Karagača in na pogajanja o gospodarskem finančnem in upravnem vprašanju. Prihodnji sestanek narodne skupščine je določen na dan, ko zavezniki odgovorijo na turške predloge.

Avstrija

Začetek štedenja v Avstriji — Več ministrstev odpravljenih

DUNAJ, 10. Avstrijska vlada odločno izvaja načrt štedenja v državni upravi. Večinske stranke v parlamentu so se sporazumele, da se število ministrstev zniža od 11 na 7. Vojno ministrstvo se združi z ministrstvom za notranje zadeve, ministrstvo za zunanje zadeve s kanclerjevim uradom, ministrstvo za trgovino z ministrstvom za občila in naučno ministrstvo z ministrstvom za socialno skrbstvo.

Bolezen bivše črnogorske kraljice Milene se boljša

NIZZA, 11. Listi so danes objavili vest, da se zdravstveno stanje bivše črnogorske kraljice Milene obrača na bolje.

Bivša vladajoča družina na Bavarskem bo dobila podporo

MÜNCHEN, 11. Bavarska zbornica je odobrila z glasovi meščanskih strank zakon, ki dovoljuje podporo bivši vladajoči družini.

Pismo iz Jugoslavije

Ljubljana, 8. marca 1923.

V Opatiji se odloča te dni o usodi Baroša in Delte, v Rimu se pa sklepa italijansko-jugoslovenska trgovinska pogodba, toda obe zadevi stojita kljub svoji nedogledni važnosti daleč v ozadju, kajti stojimo na višku volilnega boja, ki absorbira danes vso požornost in vse moči. Vse se instinktivno zaveda, da imajo te volitve še neki prav posebni in dalekosežni pomen, da utegnejo postati pravi mejnik v razvoju SHS, zato so tudi močno okupirale celo one kroge, ki stoje sicer daleč izven politike.

Komaj teden dni imamo še do tega velevažnega dneva, zato ni čudno, da napenjajo vse stranke svoje poslednje sile. Vsa Slovenija je preplavljena z brezplačnimi in plačanimi izvodi časopisov, z grmadami letakov, s trumami najetih in prostovoljnih agitatorjev, z eno besedo: bije se volilni boj, kakršnih je videla Slovenija še malo.

Sicer obljubujejo, kakor vedno, tudi to pot agitatorji in kandidati vse mogoče dobrote tega sveta: mostove, ceste, železnice, prost izvoz, izboljšanje uradniškega položaja itd. itd., toda vse to je le draperija, kajti danes ve morda že slednji slovenski volivec, da gre pri teh volitvah samo za eno, to je za usodo vidovdanske ustave. In v tem pogledu je treba priznati, da se je večina slovenskih strank postavila proti tej centralistični ustavi. Odločno jo zagovarjajo danes le demokratje in pa radikali, dočim vse druge, še pred nekaj meseci strogo centralistične stranke na vsej črti ritirirajo.

S tem avtonomizmom in centralizmom je pri nas velik križ. Če pogledamo na rešitev jugoslovenskega vprašanja, kakor sta si ga predstavljali od Levstikovih časov naprej slovenska politika in publicistika, tedaj moramo potrditi, da so bili vsi trezni in vodilni slovenski duhovi nekaki federalisti. Jugoslavijo so si predstavljali kot zvezno državo v lastnih vprašanjih samostojnih jugoslovenskih narodov od Triglava pa do Črnega in Egejskega morja. Slovanom nad vse sovražna avstrijska politika nas je zlasti med vojno pritirala do tega, da smo Slovenci postali Jugosloveni (v političnem pomenu besede namreč) za vsako ceno in se za obliko rešitve jugoslovenskega vprašanja nismo mnogo brigali. Da, lahko bi celo trdil, da smo bili za centralizem, zlasti politiki, ne izvzemši celo dr. Kreka in dr. Korošca, saj se je prvi nekoč sam izrazil, da zmaguje Vraz nad Prešernom. Glede na vse to bi se n. pr. vidovdanski ustavi tudi ne bil ustavljal živ krst, če bi prišla ta v razpravo n. pr. leta 1919.

Toda prva leta po zedinjenju smo doživeli Jugosloveni nekaj nepričakovanih razočaranj. Znano je namreč, da se je vsled vojne poslabšalo stanje po vseh državah in ravno tako tudi pri nas v Jugoslaviji. Zraven tega, je nova Jugoslavija trikrat večja, nego je bila predvojna Srbija, tako da je bila uprava nove države postavljena pred ogromne naloge, katerih ni mogla uspešno zmagovati. To je vzbujalo v prebivalstvu (tudi v srbskem) vedno večjo nevoljo. In iz tega odpora proti slabi upravi se je rodila zahteva po decentralistični dr-

ščavni ureditvi, ki zmaguje danes že po vseh pokrajinah države. Razumljivo je, da so se te zahteve hitro oprijeli tudi različni lokalni demagogi in politični špekulanti, hoteč kovati iz te vsesplošne ljudske zahteve svoj politični kapital in ti opremljajo sedaj to zahtevo tudi v različne fantastične krilatice, da bi izlicitirali na ta način za svoje stranke čim več političnega profita.

Hudobno tendenciozno je torej pisarjenje različnih inozemskih listov, ki slikajo ta naš boj za obliko notranje ureditve naše države kot nekak odpor proti zedinjenju sploh. Skupno državno sožitje ni danes ne za Srbe, ne za Hrvate in tudi ne za Slovence prav nobeno vprašanje več, kajti vsi hočejo to državo, zavedajoč se, da odgovarja ona življenskim interesom vsakega posameznika, kakor tudi vseh skupaj. Za kar pri nas danes gre, je le oblika tega sožitja in prav nič več. In s takim iskanjem najprimernejše državne oblike so se imele še vedno boriti vse na novo nastale države in se bodo vedno imele, le da jih najdejo ene poprej, druge za nekoliko kasneje.

In s tega vidika je treba gledati tudi sedanje viharne volitve. One nikakor niso plebiscit za državo ali proti državi, kakor se je sanjalo pred kratkim nekemu italijanskemu listu, pač so pa plebiscit za notranjo ureditev naše lepe, trdne in bogate hiše, ki bi jo znal braniti z istim elanom centralist, kakor tudi avtonomist.

Če pogledamo v podrobnosti volivnega boja, tedaj je ta precej podoben volivnemu boju drugod. Sedanji radikalski vladi gre pred vsem za to, da zmaga s čim največjo absolutno večino po srbskih pokrajinah, zato je vpregla v svojo volivno agitacijo tudi ves državni aparat, kar ji glede na izid volitev gotovo ne bo v škodo. Nemogoče je seveda kontrolirati glasove opozicionalnih listov glede volivnega terorja radikalov, vendar utegne biti zlasti položaj v Makedoniji nad vse vroč. Tam so v zvezi z volitvami tudi ravno sedaj tako množeči se napadi komitaških čet, vsled česar bi bilo gotovo mnogo pametnejše, če bi se bolgarsko-jugoslovenska pogajanja, ki se vršijo sedaj v Nišu, preložila za čas po volitvah.

Na Hrvatskem bi hotel biti gospodar položaja St. Radić. O Radiću, njegovi domišljavi megalomaniji in o sramotni kapitulaciji hrvaške inteligence pred tem prepotentnim teroristom sem vam poročal že večkrat, a le dni so pa prišla v javnost tudi zanimiva razkritja glede namer, ki jih je imel s Slovenci. Dr. Novačan, voditelj samostojne «Slov. republikanske stranke» je namreč pred par dnevi objavil, da se je zato razšel z Radićem, ker je ta hotel priklopiti vso vzhodno Štajersko in Prekmurje Banovini. Sedaj kandidira Radić na Štajerskem in zelo zanimivo bo, koliko glasov bo dobil. Vsaka politična stranka je le izraz dejanskih razmer in potreb, zato mora iz naroda naravnost vzrasti in glede na to ni upati, da bi dobil med politično tako visoko izobraženimi Slovenci kaj pristašev.

Popolnoma isto je z radikali, ki kandidirajo na Kranjskem (dr. U. Zupanič) in na Štajerskem (fin. minister Stojadinović). To je pokazal zadnji veliki radikalski shod v Mariboru, ki je končal z velikim fiaskom, kljub temu, da je delal z veliko vnemo zanj ves državni aparat. V nedeljo pride v Ljubljano prinašat svoj radikalski evan- Ljubljano min. predsednik Nikola Pašić s kopico svojih resornih ministrov, toda vsakomur mora biti jasno, da bodo vsi ti napori precej brezuspešni. Kakor bi bila naravnost smešna kandidatura kakega dr. Šuštešiča v Šumadiji, tako je smešna Stojadinoviča na Štajerskem.

Sicer gre vse svojo običajno pot dalje in nihče ne vzame preresno ni pretragično volivne gnojnice, ki se, kakor ob takih prilikah povsod pod tem božjim solncem tako pridno preliva. Kar nas je politično neopredeljenih, sicer opazujemo vso to gonjo z velikim zanimanjem, a se pri tem tudi prav prisrčno zabavamo, vsi pa že komaj čakamo, da bi minilo še teh par dni, ki nas ločijo od volitev.

* * *

Pretekle dni se je mudil v Ljubljani zopet znani nemški politik in prijatelj Jugoslovenov, pisatelj Herman Wendel. V Ljubljano je prispel v nedeljo zvečer in je posetil nato v spremstvu svojih tukajšnjih prijateljev Zaičino, Višnjogoro in Kranj, obenem se je pa informiral o političnem položaju v Sloveniji. Včeraj popoldne se je odpeljal v Zagreb, odkoder gre v Novi Sad in Belgrad, najbrže pa tudi še v Makedonijo, pri povratku se pa oglasi zopet za nekaj ur v Ljubljani. Volivni boj je prišel študirat sem na prošnjo uredništva znamenitega češkega lista «Prager Presse», ki je nekako glasilo češkega zunanjega ministrstva.

P. St.

Wilsonova odkritja o pariški konferenci

Kot oddaljen spomin žive v nas še oni časi, ko so se osrednje velesile zrušile pod silnimi udarci ideje narodne svobode, ki je kljubovala kot neugasen ogenj v Avstro-Ogrski, jo pokopala in ž njo vred tudi Nemčijo. Pred tistimi usodepolnimi dnevi je vrgel mož Amerike, ki je imela v roki odločitev strašne borbe, v Evropo svoj načrt za končanje klanja in prerojenje sveta. Bil je to silni idealizem štirinajstih točk, vizija sveta, v katerem bo očiščeni in osvobojeni narodi, prosti vsega pohlepa in mržnje, sodelovali za duhovno in materialno vstajenje človeštva. In to predvsem veliki narodi, in kar veliki, bi morali dati in ne ropati. Mir bi moral biti pravičen za vse za ceno dobre volje in medsebojnih koncesij in altruizma. Vojna bi morala biti nečloveški žrtvenik tega prerojenja vsega sveta. Zveza narodov bi morala biti cilj, in odprava tajne diplomacije sredstvo za uresničenje štirinajsterih točk. Star je ta cilj, a prerok je bil nov in mogočen, in za njim je stala vsa brezmejna opora svetovnega javnega mnenja, ki je bilo pod strašnim vtisom nečloveških vojnih grozot. Ta veliki cilj ni bil dosežen. Preroka so premagali: bil je že na vrhuncu, ko so ga pometli med smeti.

Odkod ta tragedija Wilsona, ki je tragedija vse Evrope?

Ko je bil predsednik Wilson še član «svèta štirih» v Parizu, je vsak večer po seji spravljal v pripravno skrinjico vse spomenice, načrte in opombe, ki so mu bile izročene čez dan. Ko jih ni rabil več, je spravil vse v zaboje in po podpisu versailleskega miru se je vrnil v Ameriko s tremi velikimi jeklenimi zaboji in dvema kovčekoma, ki so bili natrpani s samimi dokumenti. Zdravstveno stanje mu ni dovoljevalo, da bi se jih takoj poslužil v boju proti napadom, ki so leteli od vseh strani. Toda ko se je malo okrepčal, jih je januarja 1921. izročil Rayu Stannardu Bakerju, ki mu je bil v Parizu zvest pomočnik kot načelnik amerikanskega tiskovnega urada in ga pooblastil, da jih uporabi. Te dni je Baker na podlagi zapisnika Sveta štirih in Sveta desetorice, na podlagi poročil in spomenic, ki so jih za Wilsona pripravili angleški ali francoski izvedenci, na podlagi pisem in groženj, ki jih je prejel Wilson z vseh strani sveta (med temi je tudi obširna, krasno vezana prošnja, ki jo je podpisalo 17.000 reških Jugoslovenov), je sestavil Baker ogromno apologijo Wilsona: «Woodrow Wilson and World Settlement», v dveh zvezkih s 1100 stranmi. Delo je pisano z vso znanstveno resnostjo, na drobno dokumentirano in tvori važen list k zgodovini svetovne vojne. Iz nje govori Wilson sam potom svojega poročevalca.

Glavni pogrešek pariške konference, pravi Baker, je bilo pomanjkanje «konstruktivne javnosti» z ozirom na Amerikance. Amerika ni znala, ni razumela dobro, ne kaj se godi v Parizu ne kaki nagibi vodijo Wilsona, zato mu ni sledila. Razglaševal je najvišji ideal miru in vesoljne pravičnosti v imenu amerikanske demokracije, a ta demokracija mu ni pomagala. Ko je Wilson zaman skušal pridobiti si republikance, je bil prisiljen pokvariti pakt Zveze narodov. Vsak njegov predlog v dobrobit svetovnega gospodarstva se je izjalovil ob odporu ameriškega zaklada. Če bi ga Amerika razumela in mu sledila, če bi se ne znašel sam, če bi ne zastopal le samega sebe in svoj ideal, ki so ga že oblatili pariški diplomatični prefriganci, bi bil Wilson morda dovolj močan in bi zmagal v trdem boju s starim svetovnim redom. Morda, ker nihče tega ne more priseči. Wilson je v Parizu s svojimi pomočniki, s svojo biblioteko, s svojimi topografičnimi kartami predstavljal nov red. znašel v mreži starega reda, stare, zvite diplomacije, podpirane od vojaške organizacije, ki je bila še vedno pod orožjem in se boril v tajni borbi sredi gluhih štirih sten — proti vsem nacionalizmom, proti vsem obupnim strankam. Vse je te redila požrešnost drugih, ki so si vzeli dežele, ladje, vrelce petroleja, premogovnike itd. Bila je strahovita tekma, kdo najprej in največ dobi od razvalin ogromnega cesarstva, in kot psi so skakali diplomatje na plen. V takem razpoloženju ni bilo težko vzbuditi v narodih iznova pohlep in sovraštvo, ki sta polagoma vdušila Wilsonov ideal vesoljne pravičnosti.

Kdo je pričel rušiti Wilsonove točke? Baker obdolžuje vse velike delegacije (Anglijo, Francijo in Italijo). Ozračje je bilo že nezdravo, ko se je konferenca pričela: vsak trenutek so buknile na dan tajne pogodbe; bili so pogoji premirja: zasedene dežele v Evropi in v kolonijah, zaplenjene ladje itd. Dobro ali slabo je bil torej plen vojne že razdeljen. Le Zedinjene države niso bile vezane od nikake pogodbe in so bile pripravljene podpisati pravičen mir. A vsi drugi so bili vezani. Kdo bi si upal od pooblaščencev, ki jih je spremljala zavist in politična zloba nasprotnikov doma, kdo od teh bi si upal raztrgati te pogodbe in se katerikoli stvari odreči? Te tajne pogodbe so že razdelile vojni plen po željah in teku posameznikov. Nihče ni bil pripravljen pustiti kaj, vsi so želeli le še več.

Francosko zunanje ministrstvo in Foch sta že imela svoj načrt mirovne pogodbe z Nemčijo — a vse kaj drugega kot 14 točk! Posebno Foch je bil bojevit, kot ves Vrhovni svèt združenih generalov. Zahteval je dva miljona amerikanskih vojakov, da bi z zavezniki vred korakali preko Nemčije in Poljske proti Rusiji! Presenetil je s tem predlogom ne samo Wilsona, ampak tudi Lloyda Georgea in Clemenceaua, ki je 7. februarja 1919. izjavil, da maršal Foch «ni vojaški papež in se zato tudi često moti». Toda če je bil vojaški duh potlačen tu, je planil zopet drugje na dan, vedno se je bilo treba boriti proti vojaškim štremljenjem, ki so hotela rešiti «mirovna» vprašanja z mečem in ognjem. Strah pred maščevanjem je vladal. Foch se je še celo protivil takojšnji razorožitvi Nemčije, ker bi s tem morali odložiti orožje tudi zavezniki. Hotel je obdržati vojaško moč ne samo, da bi korakal proti boljševiški Rusiji, marveč da bi vsilil Nemčiji francoski mir: **vojaško mejo ob Renu, gospodarsko zasedbo rensko-vestfalskih premogovnikov** (ta želja se mu je sedaj izpolnila, ali v srečo Francije?) **in Porurja** (načrt Loucheurja z dne 7. febr. 1919.), ki naj zagotovi varnost Francije z «zadušitvijo» industrijske Nemčije in vojaško zasedbo Porenja.

Lloyd George se je z Wilsonom upiral francoskim načrtom, a Clemenceau ga je zavračal, češ, Anglija je lahko varna, ko je uničila nemško brodovje, poleg tega si je vzela še Mezopotamijo, Palestino, velik kos Turčije, nemške kolonije, otoke Tihega oceana. In res: angleški lev si je vzel «levji» kos!

In Wilson, zmešan sredi vseh teh nasprotujočih si interesov, v strahu, da ne pride do miru, da se Francija upre in se Evropa ne uniči — je popuščal, popuščal, popuščal ... Njegov ideal je ginil vsak dan bolj. Tako je postala konferenca, ki bi morala biti kongres zmagovalcev in premagancev — sodišče zmagovalcev. In mir je postal «mir» zmagovalcev.

Ko je že toliko popustil, se je Wilson pri **reškem vprašanju** zapičil. Baker pravi, da bi Wilsonov poizkus, rešiti reško vprašanje z metodami nove diplomacije z apelom na vse narode in posebno na Italijane, kmalu razbil konferenco. Bil je najbolj očiten polom njegovih idej.

Največja pogreška italijanske delegacije je bila po Bakerju ta, da je bila v oblasti needinosti, ki je vladala tačas v Italiji: na eni strani (v Tirolu) so hoteli zemljepisno-vojaško mejo, na drugi (pri Reki in v Dalmaciji) pa narodnostno. A ne samo to. Orlando je bil sicer učen in vljuden mož, a nezmožen obvladati položaj in je tako paraliziral tudi Sonnina, ki je bil odločen, čeravno ozkih imperialističnih tendenc, a bi dal italijanski politiki enoten pravec. Baker obsoja kljub temu smer italijanske politike, ki sloni na «sacro egoismo» in «nulla per nulla», na podlagi uslug in protiuslug, ki je bila temelj za vstop Italije v vojno, torej tudi za italijansko akcijo v Parizu.

Wilson je napel vse sile — pravi Baker — da bi prišel do pravične rešitve reškega vprašanja. Slepo je zaupal svojim ekspertom, a je vendar študiral sam, na plastičnih kartah, problem laške meje. Priznal je Brenner v trdnem upanju, da bodo Italijani popustljivejši ob Adriji. Skušal je dokazati Italiji, da je v njeno korist, če se sporazume z Jugoslovani in da mora Jugoslavija imeti svoj izhod na morje z Reko ali Bakrom. Ni uspel. Obrnil se je na italijanski narod in zopet ni uspel. In vendar mu ni manjkala pri tem rahla francosko-angleška podpora. Balfour je pripravil spomenico **proti** italijanskemu načrtu. V zadnjem trenutku je Clemenceau po raznih zavijanjih ni hotel podpisati. Začeli so znova s pogajanji in iskali odškodnino za Italijo v Turčiji. Lloyd George je hotel ponuditi Italiji velik kos Turčije, če bi se odrekla Reki. Toda kakor hitro so se o tem resno menili, je Francija tudi zahtevala svoj delež in — Anglija ni hotela zaostati. Wilson je hotel zadovoljiti tudi Grčijo in videli so, da za Italijo nič ne preostane. Vsi so bili kot omamljeni od bajnega bogastva azijske Turčije. Lloyd Gebrge si je domislil nekaj novega: kaj ko bi dali Italiji kak kos v Afriki? A vse, kar ni bilo še razdeljenega, sta hoteli imeti zase Francija in Anglija. Morda bo pa za Italijo vendarle nekaj ostalo od Turčije? A Lloyd George je končno predlagal, naj se Reka da Italiji, le da se o Turčiji ne govori več ... Tu je Wilson odločno odbil to mešetarstvo in rekel: **«Reke ne damo Italiji!»** To so umazane kupčije, vzklika Baker in ne brez povoda.

Wilson se je še upiral, protestiral, a je končno vedno popustil, le da se mir sklene in reši Evropa pred poginom. In res se je sklenil «mir», ki ga danes «uživamo». Vedno jasneje postaja, da je ta mir gnil in ne bo rodil dobrih sadov, a vedno bolj očitno je, da je bila Wilsonova pot edino prava. Zgodovina bo sodila in obsodila vse one, ki so to pot prekrižali in osleparili narode za trajni mir, srečo in blagostanje.

Trst in njegovo Julijsko zaledje

(Vprašanje idrijske železnice).

Vprašanje obnovitve trgovskega življenja v Trstu postaja z vsakim dnem bolj zamotano. Z vsakim dnem postaja obenem bolj in bolj jasno, da so razmere, v katerih se nahaja naše mesto po aneksiji, močnejše od najboljše in najmočnejše volje vlade, da bi pomagala. Naj se stvar še tako spretno prikriva, naj se dejstva še tako bistroumno obračajo, resničnost ostane ta, da trpi Trst veliko škodo od konkurence drugih italijanskih trgovskih in pomorskih središč.

Isti listi, ki bi hoteli to dejstvo odpraviti s pomočjo vratolomnih logičnih skokov, morajo v isti sapi, ko naglašajo teoretično soglasje med interesi Trsta, Benetk in Reke, zaznamovati dan na dan nove primere zavisti, nasprotovanja in naravnost sovražnega razpoloženja beneških kapitalističnih krogov, ki so, kakor je naglasil predvčerajšnjim neki tukajšnji laški list, zopet povzdignili glas svojega protesta proti ugodnostim, katere da so bile Trstu priznane na škodo Benetk povodom nedavne sklenitve italijansko-čehoslovaške pogodbe. Vsled nasprotovanja beneških krogov je propadel, kakor znano, načrt za uvedbo svobodne luke in z njim so seveda propadli tudi vsi upi, ki so se polagali v tako carinsko avtonomijo našega mesta.

Prizadevanje za povzdigo gospodarskega življenja v Trstu se vrši večinoma v obliki raznih načrtov in poskusov, s katerimi naj bi se zlomila nevarna konkurenca severnonemških pristanišč, predvsem Hamburga, ki je po vojni pritegnil nase in odtegnil Trstu precejšen del ozemlja bivše avstro-ogrske monarhije. Pri tem prihajata v poštev predvsem Čehoslovaška in Avstrija. V ta namen je bila sklenjena pogodba o takoimenovanih jadranskih železniških tarifah, ki pa se do sedaj niso mogle uveljavljati, ker jih Jugoslavija spričo zavlačevanja izvršitve rapallske pogodbe ni hotela priznavati na svojem ozemlju in so vsled tega postale skoraj brezpredmetne. Zraven tega niso še bile sklenjene trgovinske pogodbe med Italijo in tistimi državami v zaledju, ki bi mogle največ pripomoči h gospodarski povzdigi Trsta, namreč z Avstrijo in predvsem z Jugoslavijo.

Kar se tiče odnošajev med Italijo in Jugoslavijo, je zadosti znano dejstvo, da jih je do sedaj kalila negotovost v jadranskem vprašanju. Vsled tega je povsem naravno, da si je Trst, ko so bili svetomargeritski dogovori ratificirani, posebno zadovoljno oddehnil, in to s tem večjim razlogom, ker so se skoraj istočasno kot seje paritetne komisije v Opatiji začela v Rimu tudi pogajanja za sklenitev redne italijansko-jugoslovenske trgovinske pogodbe. Obenem se tudi pripravlja, kakor so pred kratkim ponovno javljale razne vesti iz Rima in z Dunaja, redna trgovinska pogodba med Italijo in Avstrijo. Ako dodamo ti dve vprašanji k nesrečnemu jadranskemu vprašanju, s katerim je tesno zvezano vprašanje Reke, ako ne izgubimo iz vida vprašanje južne železnice, glede katere se sedaj tudi išče primerna rešitev, pridemo do zaključka, da ni še rešeno in urejeno niti eno samo izmed tistih vprašanj (vštevši seveda tudi turško vprašanje), s katerih usodo je tesno zvezana tudi usoda tržaške trgovine in tržaškega pristanišča!

Na podlagi teh ugotovitev se torej lahko reče, da v krizi tržaške trgovine ni še padla končnoveljavna odločitev, kljub temu, da zaznamuje statistika zadnjih let naravnost porazno nazadovanje. Končna sodba o usodi Trsta bo mogoča šele potem, ko bodo vsa gori omenjena vprašanja rešena, t. j. ko bo začelo naše mesto delati v rednih razmerah in ko bodo znani stvarni rezultati v razvoju gospodarskega življenja pod režimom takih normalnih razmer. Dvoje pa se da prerokovati z vso gotovostjo že sedaj. Prvič: popolnoma pusti in naravnost smešni so vsi poskusi, da bi se mogli gospodarski interesi Trsta spraviti v nekako bratsko soglasje z interesi Benetk in Reke na podlagi nekake patriotične lirike. Mi smo to ponovno naglašali v našem listu in ni nikakega stvarnega razloga, da bi to stališče opustili, in to tem manj, ker nam najnovejše prerekanje med Trstom in drugimi središči daja v tem pogledu popolnoma prav. Druga prerokba, ki jo bo bodočnost gotovo potrdila, je ta, da je popolnoma izključeno, da bi se Trst mogel zopet povzpeti na predvojno višino svojega procvita, ker mu bo tudi po vzpostavitvi najnormalnejših razmer njegovo jugoslovensko zaledje večinoma odtegnjeno v korist Reke. Ako obrodijo opatijska pogajanja dober plod v obliki sporazuma, ki bo dovoljeval Jugoslaviji, da dobi na Reki udobno izhodišče na morje, je jasno, da se bo jugoslovenska trgovina obrnila predvsem na Reko, k čemur bo v veliki meri pripomogla v nedaljni bodočnosti tudi železniška zveza med Ljubljano in Kvarnerom. Gotovo je res, da bo Trst na drugi strani precej pridobil s predilsko železnico, toda vsa izguba, ki nastane vsled konkurence Reke, ne bo s tem niti od daleč poravnana.

Po vsem tem ne more biti torej nikakega dvoma, da bo Trst tudi po vsestranski ureditvi odnošajev z zaledjem gotovo trpel občutno škodo. Vsled tega se narinja vprašanje, kako bi se dala ta zguba vsaj deloma nadoknaditi na kak drugi način. Mislimo na vprašanje popolnejšega in bolje preračunjenega izkoriščanja njegovega neposrednega zaledja, ki ga tvori Julijska Krajina. Trst ima sicer že davno udobne železniške zveze z vsemi važnimi gospodarskimi središči prejšnje Primorske, toda po vojni so bili priklopljeni k naši Krajini znatni deli Kranjske, ki nimajo še nikake zveze s tržaškim pristaniščem. Mislimo na obsežni idrijski okraj. Ako bi bila Idrija zvezana s Trstom potom železnice, bi se ves ta kraj s svojimi bogatimi gozdovi, s svojo živino in drugim naravnim bogastvom mahoma odprl za gospodarsko uveljavljanje na široki podlagi. Misel idrijske železnice ni nova, kajti že pred vojno je bila Avstrija začela graditi stranski krak Logatec-Idrija. V novih razmerah bi bila rešitev seveda popolnoma drugačna. Železnica, katero imamo v mislih, bi vezala Idrijo s Štanjelom na Krasu ter bi tekla v glavnem v sledeči smeri: Idrija-Godovič-Črni vrh-Senaber-Ajdovščina-Vipava-Goče-Štanjel

Gospodarski pomen te krajevne (tudi ozkotirne) železnice je na dlani, ker bi dala mogočno spodbudo za izvoz lesa iz teh krajev, ki bi šel preko Trsta. Na drugi strani pa ima Idrija poleg svojega svetovnoznanega rudnika živega srebra vse predpogoje za razne industrije. Tako se n. pr. vihti v krogih idrijskih gospodarskih krogov že več časa misel, da bi se ustanovila v tem mestu velika tvornica papirja, ki bi se brez dvoma uspešno razvijala, a izvoz bi zopet moral iti skozi Trst. Zraven tega bi dobilo s to železnico zvezo s Trstom tudi razmeroma zelo važno industrijsko središče Ajdovščina, a obenem tudi vsa dolina Vipavščine in Vel. Močilnika. Velik del sadja in sočivja, ki se prideluje v vzhodnem delu vipavske doline, bi se na ta način obrnil naravnost na tržaški trg. Poleg vsega tega pa bi prihajala v poštev za izvoz na vsem ozemlju, koder bi tekla ta železnica, klavna živina, ki bi se lahko izvažala v Trst in druge kraje Italije.

V tem bi obstojal v glavnem gospodarski pomen idrijske železnice za Trst in njegovo trgovino. Obenem bi se Idrija rešila iz osamljenosti, v kateri se sedaj nahaja radi pomanjkanja udobnih zvez z večjimi središči dežele. Idrijska železnica pa bi imela precejšnjo privlačno silo tudi za obmejne kraje na jugoslov. ozemlju, ker bi na ta način dobil tudi velik del bogatega škofjeloškega okraja (les) kratko in razmeroma udobno zvezo s Trstom. Skratka idrijska železnica bi v mnogo ozirih znatno prispevala k postopni gospodarski povzdigi tržaškega mesta.

Vsled tega je vprašanje te železnice več kot le krajevnega pomena in tvori po vsem, kar smo omenili, sestaven del celokupnega vprašanja, kako zboljšati in izpopolniti uveljavljanje gospodarskih sil dežele v korist prizadetih krajev in obenem tudi Trsta kot glavnega trgovskega središča vse Julijske Krajine.

Narod, čuvaj svoje svetinje

Človeške plemenske skupine, imenovane «narod», imajo razen jezika še druge karakterne posebnosti, ki špecializirajo vsako teh skupin in so temelji njene samostojnosti. Te posebnosti datirajo pogosto še iz zgodovinske dobe, imajo korenine v narodu, tvorijo jedro vsaj ene narodne kulturne panoge in prihajajo ob raznih trenotkih na dan kot zvesto zrcalo narodne duše. So to svojstva, navade in običaji, potom katerih človek z lahkoto spozna narod. Ako kdo n. pr. spregovori o holandski deklici, vidimo jo takoj v duhu pred seboj, oblečeno v karakteristično narodno nošo, obuto v lesene coklje... Ako se govori o glasbi in slišimo človeka, ki pripoveduje o monotoni melanholični pesmi, katero je bogvekje slišal, ni nam treba ugibati. Brezkončne slavonske planjave so dom teh glasov — neizmerna slavonska polja so vtisnila s svojim šuštenjem v dušo prebivalca tistih planjav tiste monotone, v srce segajoče pesmi... Na Kranjskem vidimo neredko kmetske svatbe na okrašenih vozovih — lep spomin na pretekle dni. Povsod srečujemo te posebnosti, ki žal začenjajo za nas postajati v resnici posebnosti in koder jih srečujemo, poloti se nas neko slavnostno razpoloženje in človek čuti, da bi se moral odkriti v spoštovanju, kakor pred znamenjem zunaj vasi... V duši pa se rodi misel: «To so narodne svetinje...!»

Res je... To so narodne svetinje! Koliko jih je in kakšno vrednost imajo same na sebi, je težko določiti. Lahko pa z mirno vestjo rečemo, da tvorijo znaten del narodne življenske sile... In da imajo te svetinje življensko moč v sebi, je dokaz že to, da se že stoletja in stoletja upirajo pozabljenju, da so človeku vedno v spominu in da si človek naroda brez teh ne more misliti.

Kamor je vdrla novodobna civilizacija, so se te posebnosti v tekmovanju z bolj civiliziranimi narodi sicer umaknile v ozadje, ostale so pa še vedno tipičen znak narodne samostojnosti.

Med najvažnejše svetinje naroda štejemo njegovo nošo, ki jo tudi imenujemo: narodna noša. Kdo ne pozna različnih slovenskih krajevnih noš, kdo še ni videl Kranjice z visoko avbo in Primorke s krasnimi robci? Tudi mi, sedaj italijanski Slovenci, imamo, oziroma smo imeli tipično primorsko, okoličani Trsta pa okoličansko nošo. Niso redke hiše v zgornji okolici, kjer hranijo po več takih noš. Ponosne so nanje posebno ženske, hranijo jih kot zaklad, toda vse po večini so že obsodile nošo v neizogibno smrt. Umikamo besede kritike te obsodbe pred pieteto iste — zveste hčere in matere našega skalnega rodu ga hočejo kot take tudi zapustiti, hočejo v grob kot Slovenke — v narodni noši... Tista noša, ki jih je dičila na pristno slovenskih svatbah kot dekleta-neveste, tista noša, ki je dajala slavnostim naroda slovenski značaj, tista noša spremlja povečini vse naše dobre okoličanke v grob — pred večnega sodnika — dokaz večne zvestobe svojemu narodu, svojim prednikom...

Nočemo obsojati vašega ravnanja žene — klanjamo se pred plemenitim čuvstvom, ki vas pri tem navdaja, vendar čujte prošnjo: čuvajte naše svetinje — otmite jih pozabljenju...! Noše, ki gredo z vami v grob, izginjajo in s tem se tržejo strani knjige naše zgodovine. Čuvajte narodne svetinje...!

Druga karakteristika za naš rod je: narodno vezivo. Društva, ženski odseki teh društev, so spoznali pomen te svetinje in že se kažejo ob posebnih prilikah narodne vezenine v znanem stilu povsod. Prav tako, dekleta in žene: Čuvajte narodne svetinje!

Najbolj se menda zanemarjajo narodni običaji. Žalostno, toda resnično. Človek odstopa od navad in običajev svojih prednikov, ker se boji biti — smešen. Ni prav! Običajem enega naroda se more smejati le moralno malovreden človek in njegovo roganje bi nas ne smelo oplašiti. Lepi običaji, ki bi morali priti ob gotovih prilikah vselej do veljave, izginjajo in vse tisto, kar jih nadomestuje, postaja pusto, vsakdanje, tako, da izginja za tiste svečane letne trenotke, ko čuti človek nekaj sladkega, toplega, vzvišenega v sebi, vsa tista prelestna, zveličavna poezija, ki je skrita v tradicionelnih narodovih običajih, ki vsebujejo svete spomine na naše prednike...

Karakterističen faktor je pri nas tudi glasba, ki nas takorekoč loči od drugih skupin. Viharni narodni pesmi naših sodržavljanov je naša na romantiko in čuvstvenost nagnjena prava protiteza. Pri nas pesmi ne izginjajo. Izšle iz naroda, ostajajo v njem, čist odmev njegove duše. S pesmijo izraža naš narod vse, karakterizira sam sebe in prepričuje svet. Najnavadnejša naša popevka je večno lepa in doni vedno in povsod. Ko sem bil letos pri polnočnici na Opčinah in sem začul s kora «Pastirčke» in je cela cerkev pričela peti to ljubko pesmico, smo vsi čutili slovesnost trenotka in marsikomu so silile solze v oči... Res, vsa hvala gre našim pevskim društvom, da goje narodno pesem, to edino večno, nepozabno. Tudi to je naša svetinja...

Brezdvomno bodo razni elementi skušali iztrgati iz nas to chranenje narodne svetinje! To mora ostati v narodu! Ne damo jih, kakor ne damo svoje kulture. Naše svetinje so le v naših rokah svete, v drugih izgube ves sijaj, vso mistiko... Zato, branimo jih, čuvajmo naše narodne svetinje...!

Obnovite naročnino!

DNEVNE VESTI

POLITIČNO DRUŠTVO «EDINOST» V TRSTU ima jutri v pondeljek dne 12. t. m. svoj navadni sestanek in sicer od 15 h do 16.30 h. — Predsednik.

Sklicujejo se na avstrijske zakone in še narobe! Kje? — V «Popolu di Trieste». Dopisnik iz Višnjana v včerajšnjem «Popolu» očita svečeniku, ki ga imenuje Don Tomaso Banko in pravega kokodrila, da potom zloglasnega društva «Edinost» zahteva na podlagi izkaza približno štiridesetih podpisov dvomljive pristnosti, da bi se zopet odprla šola za «Villa Fabri» s poukom slovenskega jezika (lingua slava), ki je par sto metrov od italijanske šole v «Villa Civitani». Dopisnik vzklika dobesedno: «A mari ne obstoji neki šolski zakon, ki določa, da se v okolišu štirih kilometrov ne sme ustanoviti še ena šola, naj si bo kolikoršnokoli število učencev, ki bi jo mogli pohajati?!» Dopisnik je nekaj čul o nekakih štirih kilometrih in v svoji kulturonosni vnemi se sklicuje ná avstrijski šolski zakon, samo da bi ovrgel zahtevo slovenskega pouka za slovenske otroke. Oglejmo določbo, na katero se «Popolov» dopisnik očividno hoče sklicevati. Gre za § 59. takozvanega državnega ljudskošolskega zakona v obliki, ki mu jo je dal poznejši zakon od 2. 5. 1883. št. 53 drž. zakonika. Po tem paragrafu velja za ustanavljanje ljudskih šol načelo, da se mora vsekako ustanoviti šola tam, kjer je v okolišu ene ure in povprečno skozi pet let več ko štirideset otrok, ki morajo obiskovati šolo, ki je oddaljena več ko štiri kilometre. Goreči glasnik avstrijskih zakonov napravlja iz predpisa, ki določa najnižjo mero, v kateri se mora zadostiti potrebi ljudskošolskega pouka, predpis, ki naj bi določal najvišjo mero, v kateri se sme tej elementarni potrebi zadostiti. Iz česar se vidi, da so stari zakoni kakšenkrat vendar boljši kakor njihovi moderni glasniki in da se gotove vrste kulturonoštvo kaže v pravi luči ravnotako, kadar se sklicuje na zakone, kakor kadar se sklicuje na — batino ali ricinovo olje! Vsekako pa je to, sicer klavrno nepravilno sklicevanje na avstrijske zakone proti kulturnim potrebam našega ljudstva iz takšnih ust sila, sila značilno. — Vigilano.

Tudi mi jemljemo na znanje. «Era Nuova» posnemlje našo notico, kjer smo zavračali nje podtikanje, češ, da se mi veselimo sedanjih žalostnih gospodarskih razmer v Trstu in smo rekli, da bi bili mi, če bi se res veselili, podobni bedaku, ki reže z ostrim nožem v svoje lastno meso. Pravi, da jemlje na znanje to našo izjavo. Tudi mi jemljemo na znanje njeno izjavo v pripombi k citatu iz naše notice; češ da bi želela, da bi ne imela več povoda za dvome na iskrenosti naše izjave. Odgovarjamo, da ni imela nikdar takega resničnega razloga in da ga ne bo imela. Bojimo se pa, da tudi odslej ne odneha od svojega podtikanja. Ker, če kdo prav hoče dvomiti, «dvomi» vedno, to je: podtika! Saj vidimo na vseh koncih in krajih in dan na dan: v vsaki naši besedi kritike o javni upravi vidijo — ker hočejo videti — našo nelojalnost napram državi in sovraštvo proti italijanskemu narodu! Tako je vedno delala tudi «Era». In s svojo željo, da bi ne imela več povoda za dvome, ovaja le, da bo dvomila tudi nadalje, da torej ostane taka, kakor je bila doslej. Jemljemo na znanje z določno izjavo, da tudi mi ostanemo taki, kakor smo bili doslej. Braniti hočemo svojo stvar brez strahu pred — podtikanji.

Trgovska zbornica in tržaško vprašanje. Prvo sejo trgovske zbornice po rešitvi mučne predsedniške krize so — odložili. «Era Nuova» sklepa, da je bil vzrok temu dejstvu, da je kriza rešena le v vnanji obliki, ne pa notranje. Tako da sodijo vsi tržaški krogi. Ko je izbruhnila kriza — pripoveduje rečeni list — se je govorilo o boju, v zbornici med zastopniki industrije in zastopniki trgovine. Take trditve da so nezmiselne, ker obe ti panogi gospodarstva tvorita nerazdružno enoto. Razvoju Trsta sta bili vedno v podlago trgovina in industrija. V tem zmislu se je tudi vedno gibalo vse delovanje trgovske zbornice. In se mora tudi odslej. V tem ne sme biti nobene spremembe, ker bi napravljalo vtis razdora, kar gotovo ne bi bilo v prilog zaželjeni rešitvi tržaškega vprašanja. To, kar tvori interes Trsta, se ne sme razcepiti na kose. Trst je — nadaljuje «Era» — na zemljepisni točki, ki naj spaja dva mesta: levantinskega in obdonavskega. Bodočnost Italije je na njenih vratih, v **vzhodnih in srednjeevropskih deželah,** kjer se za Italijo, kot najbližjo vlast, odpira novo poprišče za gospodarsko delovanje. Ravno Trst pa naj bo sredstvo v rokah Italije za udejstvovanje tega programa gospodarskega prodiranja. Ni torej v interesu Trsta, da se razširjajo alarmantne vesti o neizvestnosti v trgovski zbornici glede smernic bodočega njenega delovanja. To je na škodo Trsta. Trgovina je bila vedno — ko se še ni govorilo o veliki industriji — podlaga procvita Trsta. Nezmiselno bi bilo, ako bi se upirali zgodovini. Polemike in rekriminacije ne koristijo. Treba je marveč združiti vse tvorne sile v skupno vez, da se zmagovito premaga sedanja kriza. To je potrebno tem bolj, ker mora Italija pozabiti vse možnosti, da si pridobi tisto mesto, ki ji gre v svetu. Med temi možnostmi Trst ne sme biti zadnji. «Era» zaključuje: Četudi politični element neizbežno prevladuje ob sedanjem preporodu domovine, vendar ne smemo pozabiti gospodarske važnosti tolikih vprašanj, ne smemo pozabiti, da je za srečno bodočnost Italije sreča Trsta v prvi vrsti potrebna. To naj se ne pozablja, ko je v nevarnosti naša bodočnost za vedno.

Morda nam bo «Era» zopet podtikala, da se «veselimo» te nevarnosti, če po dimu, ki se dviga iz teh njenih izvajanj, sodimo, da v trgovski zbornici — nevarno gori! A katera korporacija je v prvi vrsti poklicana za reševanje gospodarskih problemov našega mesta? Kako je prišlo do mučne predsedniške krize v trgovski zbornici? Zakaj je bilo potrebno tako mučno natezanje, da je sploh kdo prevzel predsedništvo? Zakaj so se neomajno branili ravno tisti, ki bi bili v prvi vrsti poklicani za to važno mesto že po svojem položaju in svoji prošlosti? Ne samo naša, ampak splošna sodba je bila, da so odklanjali zato, ker so se bali, da ob razmerah, ko prevladuje «politični element», in ob razpoloženju onkraj Jadrana napram potrebam Trsta, ne bo mogla trgovska zbornica zadoščati svoji veliki nalogi. Nikdo pa ne spaja radi svojega imena z — neuspehi! Ugotovitev «Ere», da so koristi Trsta spojene z Vzhodom in srednjeevropskimi deželami — beležimo samo, ker o tem čivkajo tudi vrabci na strehah! Čemu naj bi mi nosili vodo v morje? Pripominjamo le da je za korist Trsta najusodnejše ravno dejstvo, da na «vratih Italije» prevladuje — «politični element»!

Kaj je s sporazumom med tirolskimi Nemci in fašisti? Vesti o tej zadevi se ponavljajo. Nemški listi iz avstrijskega Tirola poročajo, da vest o omenjenem sporazumu ni brez podlage, vendar pa da še ni bila sklenjena tozadevna pogodba. Pogajanja med obema strankama so se vršila, toda do sporazuma da še ni prišlo in tudi niso še določene podrobnosti pogodbe.

«Bozener Nachrichten» poročajo v predpripravah tega sporazuma sledeče:

Ideja sporazuma izvira od bivšega vladnega komisarja v Bozenu dr. Queriera. Njemu se je posrečilo ustvariti kontakt med poslancema grofom Toggenburgom in dr. Walterjem ter poglavarjem fašistov v Tridentu Bardesino. Prve seje so se vršile v bozenski trgovski zbornici in na magistratu. Po dolgotrajnih napornih pogajanjih se je vršila 26. februarja v Bozenu plenarna skupščina zaupnikov nemške nacionalistične organizacije, ki je s pretežno večino odobrila načrt sporazuma. Načrt je bil nato izročen Querieru, da ga predloži fašistom. «Agenzia Italica», pa poroča da so bila v Rimu začeta pogajanja v Bocenu končana.

Sporazum je bil dosežen v sledečih točkah: iolajlno priznanje italijanske avtoritete, odpoved od vsakega iredentističnega gibanja in tozadevna izjava v listih, sodelovanje z vlado.

Z druge strani pa bodo fašisti uvaževali nemški jezik in druge narodne težnje,pospeševali nemško gospodarsko življenje, zboljšali prometne razmere in rešili reklamacije, ki so jih Nemci svoj čas predložili fašistovski vladi.

Sedaj se vest o nemško-fašistovskem sporazumu potrjuje tudi z italijanske uradne strani. Včeraj je namreč razposlala agencija Stefani brzojavko, v kateri se naznanja, da je seja velikega fašistovskega sveta sklicana za jutri 12. marca ob 22. uri. Brzojavka navaja glavne točke dnevnega reda, med katerimi se ena glasi: «Razprava o sporazumu med Italijani in Nemci ob Goraji Adiži».

Po prepovedi «Lavoratora». Poročali smo včeraj, da je v zvezi s prepovedjo «Lavoratora» začel izhajati list «Il Lavoratore socialista» kot dnevnik. Včerajšnji «Lavoratore socialista» prinaša oglas na delavce, v katerem sporoča «volilni odbor», da je v pričakovanju ukrepov, katere bo izdal izvrševalni odbor komunistične stranke v Italiji, sklenil dogovor z maksimalisti, ki so za združenje s komunisti, glede njihovega glasila «Il Lavoratore socialista» ter vsled tega pozivlja delavce, naj vsi podpirajo ta list.

Aretirani tržaški komunisti izpuščeni. Od dvanajstorice komunistov in urednikov «Lavoratora» in «Dela», ki so bili svoječasno aretirani, jih je bilo sedaj štirnajst izpuščenih. V ječi so še ostali: uredniki Polano, Viglongo, Pastore in Pertot ter upravitelja listov «Lavoratore» in «Lavoratore socialista» Giardina in Marini.

Posojila za zidanje poljedelskih poslopij. Oddelek za zemljiški kredit pri zveznem kreditnem zavodu v Benetkah je bil z ministrskim odlokom pooblaščen, da za to leto daja prednostna posojila za zidanje poljedelskih poslopij. Poljedelci, ki bi hoteli najeti taka posojila, se lahko obrnejo naravnost na gori omenjeni oddelek ali pa na krajevne odbore za zemljiški kredit, ki imajo svoj sedež v glavnih mestih pokrajin.

Razprodajalcem monopolskeh predmetov na znanje. Gospod Bruno Piccioli, tajnik udruženja razprodajalcev monopolskih predmetov v Gorici, nam je poslal naslednje pismo parlamentarne komisije s prošnjo, da ga objavimo:

«Gospodu Bruno Piccioli, tajniku udruženja tobakarnarjev v Gorici.

Opiraje se na pooblastilo z dne 2. februarja smo se podali v Rim, da predložimo pristojnim oblastvom resolucije, ki jih je razredna skupščina sprejela na svojem zadnjem zborovanju v Genovi.

Z odv. Mariani na čelu, ki je že prej začel pogajanja z glavnim ravnateljstvom monopolskih predmetov, je bila komisija sprejeta od ravnatelja in podravnatelja gori omenjene uprave, katerima je uradno izročila resolucije s skupščine v Genovi.

Komisija je z veseljem ugotovila, da je glavno ravnateljstvo s prisrčno naklonjenostjo vzelo na znanje zahteve tobakarnarjev.

Bilo pa bi napačno misliti, da se vse naše zahteve sprejmejo brez drugega. Toda glavno ravnateljstvo nas je zagotovilo, da se naslednja vprašanja rešijo po možnosti naših želj:

(Dalje na IV. strani)

Zdravnik 118

Dr. Franc Gruden

v Postojni

(Kutinova hiša, nasproti lekarne)

ordinira vsak dan od 9 do 12.

Poslano*)

ZAHVALA.

Dolžnost mi je zahvaliti se javno g. dr. Michelangelo Cicero, kateri me je ozdravil - po dobro izpadli operaciji - bolezni, na kateri sem trpel 15 let.

Karl Penko

(116) Sv. Peter na Krasu.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko kolikor mu zakon veleva.

ŽIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA v TRSTU

Ulica Roma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.

Delniška glavnica in rezervni zaklad K Č. St. 225,000.000

Izvršuje bančno vse bančne in menjalnične transakcije.

Uradne ure od 9-13

Jajca so draga meso jedrago!

Zato uživajte „PEKATETE“, ki so enako redilne kakor meso.

So najcenejše testenine, ker se zelo nakuhajo. 41/1

Mali oglasi

se računajo po 20 slot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.—. Debele črke 40 slot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

SOBA z ognjiščem in vrtom se odda zakoncema. Valle Rozzol 644 vdova Jelušič 364

KROMPIR za seme se dobiva v ul. Valdirivo 23, Reja 370

HIŠA pri Sv. Jakobu z dvema sobama, kuhinjo, kletjo in vrtom se proda. Biščak, via Gelsi 6/III. 371

15 LETEN deček bi se rad naučil katerega-koli rokodelstva pri obrtniku, ki bi mu dal stanovanje in hrano. Pučko, Sv. Ivan — Vrdela št. 668, pri Trstu. 372

KUPUJEM žaklje vsake vrste. Zaloga via Solitario 21, Marija Bubnič 365

VIOLONČELO, nemške znamke, se proda. Naslov pri upravništvu. 366

GOSPA išče za izpopolnitev slovenskega jezika odlično učiteljico. Ponudbe pod «Učiteljica» na upravništvo. 367

KUPUJEM cunje, železo, papir in plačujem po visokih cenah. Molino grande 20. 268

SLUŽKINJA, krepka, zdrava se išče za majhno družino. Dobra hrana in mesečna plača L 120.— Pendice Scorcola 353, Villa Emilia. 360

GOSTILNA z dovoljenjem prodaje kave in likerjev se proda radi odhoda. Via Commerciale št. 3 Cena po dogovoru. 363

POZOR! Krone, korale, zlato, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grosist Belleli Vita, via Madonnina 10, I. 32

G. DOLLINAR Trst — Via Ugo Polonio 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz —izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje pisalnega i. t. d. papirnatih vrečic ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 30

GLASOVIRJE, harmonije in orglje popravlja in uglašuje Andrej Pečar, Trst, Via Molino a vento št. 5, III. 6

PAINEXPELLER in Reumazan, izkušeni sredstvi proti trganju in bolečinam po udih, plečih, križu, se dobita v lekarni v Ilir. Bistrici. 29/5

KRONE in goldinarje plačujem dve stotinki dražje, nego drugi kupci. Via Pondares št. 6. I. 44

TRTE cepljene, bele vrste in sadna drevesa se dobijo pri trtnici Ivan Forčič, Preserje, p. Komen. 54

OBČINA VRABČE nad Vipavo išče občinskega tajnika. Plača po dogovoru. Nastop službe takoj. župan: Suša. 342

GOSPODARSKO konsumno društvo v Bazovici išče krčmarja oziroma poslovodjo. Pojasnila daje načelništvo. 349

ŽIVINOREJCI! Partija pokvarjenih testenin in drugih živil. Napolitano, Via Udine 10 351

ŽELEZO IN KOVINE, steklenine in vrečе se kupujejo po najvišjih cenah. Ulica Economo št. 4 na dvorišču 358

Novi dohodi za

POMLAD

v vseh naših oddelkih:

Blago za moške — Pletenine
Blago za ženske — Modne potrebščine za moške
Bombaževina — Drobnine
Perilo — Izdelane ženske obleke
Svilenine i. t. d.

Corso V. E. III. 16 Tel. 19-08 **ÖHLER** Corso V. E. III. 16 Tel. 24-24

Novo konsumno in posojilno društvo

— v Barkovljah —

vabi na

redni občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo, 25. marca 1923 ob 9. uri zjutraj v dvorani g. Ludovika Pertot na obrežju.

DNEVN RED:

1. Nagovor predsednika.
2. Poročilo tajnika.
3. Poročilo blagajnika.
4. Razni predlogi in nasveti.

K obilni udeležbi uljudno vabi

(113) ODBOR.

F. Kleinmayr-jeva

priročna slovnica italijankega jezika

druga popravljena in pomnožena izdaja je izšla. Dobiva se v Trstu v Štokovi knjigarni via Milano 37, v Gorici pri K. T. D. Cena 5 L. Pismenim naročilom je treba dodati 1 L za priporočeno pošiljatev. (114)

EGIDIO CICIGOI & C.

— GORICA —

Via Cesare Lombroso 5 (prej via Leoni)

ima vedno v zalogi

nove kočije, koleslje, mesarske vozove, žardinere. 15/4

Veliki popusti. Izvršujejo se vsa dela po naročilu.

Zaloga mleka.

Preprodajalci mleka, konsumenti, mlekarne in kavarne!

Preskrbite se z mlekom iz mlekarne Paolo Gon, Via Giulia štev. 28 (Zaloga Via Cunicoli št. 8) ki dobiva najboljše mleko od mlekarske zadruge v Trnovem (il. Bistrica) in od mlekarske zadruge v Fiumicello.

Mleko je zajamčeno, gosto in mastno.

Za mnogobrojen obisk se toplo priporoča lastnik

117 PAOLO GON.

Znana goriška tvrdka Elija Čuk v Gorici

Piazza Cavour št. 9 naznanja tem potom slav. občinstvu, da je prejela zastopstvo najboljših in svetov. šivalnih stojev **„PFAFF“.**

„PFAFF“ je najboljši stroj za šivilje

„PFAFF“ je najboljši stroj za umetno vezanje

„PFAFF“ je najboljši stroj za krojače

„PFAFF“ je najboljši stroj za čevljarje

„PFAFF“ je najboljš stroj in najboljš trpežni stroj za domačo rabo v obče, za katerega se jamči 20 let - V zalogi so razne druge odlične nemške znamke šivalnih strojev. Dvokolesa puške, samokresi Brezplačen poduk v umet. vezenju.

Se toplo priporoča **Elija Čuk,** sodni izvedenec: Piazza Cavour štev. 9.

Preselitev! Prej Via Carducci 11

Velika manufakturna trgovina z lastno krojačnico

ANDREJ MAURIČ - GORICA

Obiskujte edino le domačo tvrdko, ki ima v zalogi največjo izbero moškega in ženskega sukna, bombaževine ter tkanine vsake vrste, volne, žime, perja za blazine, odeje ter vse potrebno za novoporočence. — Nadalje ima bogato zalogo oblek, površnih jop, sukenj vsake mere in po najnovejših krojih izgotovljene.

Največja izbera kož in izgotovljenih ovratnikov.

Cene solidne. (40) Postrežba točna.

Sedaj Via Carducci 3

PODLISTEK

WILKIE COLLINS:

Gospa v belem 22

IZPOVEDBE WALTERJA HARTRIGHTS-A.

Popolnoma sem se spominjal kraja; na naših izprehodih smo šli večkrat tam mimo. Bila je nekoč najstarejša pristava v tem kraju na samotnem zavarovanem kraju na vznožju dveh gričev.

Ljudje na pristavi so sorodniki gospe Clements, je nadaljevala, in so jo večkrat prosili, naj jih obišče. Dejala je, da pojde do njih in me vzame s seboj, da bom lahko uživala mir in čist zrak na deželi. Kaj ni bila prijazna? Šla bi kamorkoli, da bi le bila v miru, na varnem in skrita. Ko sem pa slišala, da je ta pristava blizu Limmerigda, — o, tedaj sem bila tako srečna, da bi rada napravila bosa vso to pot, da bi le spet videla vas in šolo in Limmerigde House. Ljudje na pristavi so tako prijazni. Upam, da ostanem dolgo pri njih. Le nekaj mi ne ugaja na njih in na gospej Clements. —

Kaj?

Jezijo me, ker se vedno oblačim v belo — pravijo, da to tako bode v oči. Kaj pravite vi? Gospa Fairlie je to najbolje razumela. Sama se je večkrat oblačila v belo in za svojo malo hčerko je delala vselej le bele oblekce. Je gospodična Fairlie zdrava in srečna? Se oblači še v belo kot se je oblačila kot mala deklica?

Govorila je tišje kot bi čutila nevarnost zaradi anonimnega pisma in jaz sem sklenil tako uravnati svoje besede, da jo prisilim, da vse prizna.

Gospodična Fairlie se davi še ni počutila dobro, ker je dobila vaše anonimno pismo.

Bila je že delj časa na kolenih in ko sva to govorila, je brisala zadnje pege z napisa. Zdaj se je zganila. Prt ji je padel z rok, ustnice so se ji razmaknile in še ono malo barve ji je izginilo z obraza.

Kako to veste? je dejala s šibkim glasom; kdo vam je pokazal pismo? Kri ji je šinila v lica — hitro, silno, ko ji je kot blisk šinila skozi glavo misel, da so jo lastne besede izdale. V obupu je sklenila roke. Jaz ga nisem pisala, je dahnila trudno in prestrašeno; jaz ne vem nič o tem!

Vendar ste ga pisali in veste za vse. Ni bilo lepo od vas, da ste napisali tako pismo in da ste tako prestrašili gospodično Fairlie. Če ste ji že hoteli kaj naznaniti, kar bi bilo zanjo potrebno, ste morali iti sami v Limmerigde House in ji to povedati.

Nagnila se je čez spomenik, da ji nisem videl več obraza; nič ni odgovorila.

Če mislite pošteno, bo gospodična Fairlie ravno tako dobra in prijazna proti vam, sem nadaljeval. Ona že ve toliko, da vam ne bo težko povedati ji vsega. Vi ne navajate v pismu nikakega imena, ali gospodična Fairlie ve, da ste mislili gospoda Percivala Glydea.

Ko sem izrekel to ime, je skočila pokoncu in je kriknila, da se je razlegalo daleč čez pokopališče in da mi je srce močno utripalo od strahu. Njen obraz je bil spačen. Ponovni pogledi jeze in strahu so mi povedali vse. Zadnji dvom se mi je razgubil. Njena mati je bila nedolžna pri njenem zaporu v norišnici. Mož jo je zaprl tja, in ta mož je bil gospod Percival Glyde.

Krik je prišel še do drugih ušes. Začul sem, da so se odprla vrata grobarjeve koče, iz druge smeri sem začul glas spremljevalke, o kateri je povedala, da je gospa Clements.

«Prihajam, prihajam», se je čul glas od onstran malega grmovja.

Trenotek kasneje je bila gospa Clements že tu.

Kdo ste? je dejala in me je zrla odločno. Kako, se drznete strašiti ubogo žensko?

In že je bila pri Ani in jo je objela še predno sem mogel izpregovoriti besedico.

Kaj je, otrok moj, je dejala; kaj ti je storil?

Nič, je odgovorila revica, nič; prestrašila sem se samo.

Gospa Clemets me je pogledala nekoliko bolj pomirjeno.

Pridi, otrok moj, domov greva, je dejala na to, in jo je potegnila rahlo s seboj.

Gledal sem za Ano Catherick dokler se ni izgubila njena senca v somraku, zrl sem za njo tako boječe, tako bolestno, kot da bi bilo to zadnjič, da vidim gospo v belem na tem pustem svetu.

XII.

Gospodična Halcombe je bila pripravljena spremljati me drugi dan na Toddino pristavo, posebno, ko sem ji povedal, da sem prepričan, da je gospod Percival tisti, ki je spravil Ano Catherick v blaznico.

Naslednji dan sem se zglasil pri gospodu Fairlie. Gospodična Halcombe mi je nasvetovala, naj vprašam ta dan za odpust. Gospod Fairlie se ni počutil zadosti dobro, da bi me sprejel. Vprašal sem ga zato pismeno za odpust iz službe, na kar mi je odgovoril z ošabnim pismom.

Pismo sem prinesel gospodični Halcombe

Dalje.

a) Izenačba o priliki obnovitve zasebnih pogodb začasnih upraviteljev novih tobakarn z začasnimi upravitelji drugih tobakarn;

b) zaščita nastavljencev napram pretiranim zahtevam lastnikov;

c) blagohotno uveljavljanje določil člena 21. sedanjega zakona;

Uprava je nadalje obljubila svojo podporo, da tobakarnarji dosežejo:

a) Prehod od kategorije B v kategorijo C v svrho, da se določi količnik državnega dohodninskega davka na tobak;

b) povišanje ažija na poštne in kolkovne vrednotice.

Medtem ko glavno ravnateljstvo monopolskih predmetov proučuje naše zahteve za končni odgovor, vodi komisija pogajanja z glavnim poštnim ravnateljstvom glede ažija in prodajo znamk izključno od strani tobakarnarjev, z glavnim ravnateljstvom za neposredne davke glede državno dohodninskega davka ter z glavnim ravnateljstvom kolkovnega urada za izboljšanje ažija in da se dovoli prodaja samo tobakarnarjem.

Do sedaj smo dosegli:

11% državno dohodninskega davka, ki bi se moral odvzeti na ažiju kolkovanih vrednotnic.

Komisija namerava storiti vse potrebne korake, da se reši vprašanje najemnin in trgovske lastnine razprodajalcev monopolskih predmetov.

Razen tega je komisija v posebni audijenci naprosila finančnega ministra De Stefani, da se doseže hitra rešitev vseh sporov.

Podpisani si bodo šteli v dolžnost obveščati naše gg. kolege o vsakem koraku, ki se napravi pri pristoinih oblastvih v dosego naših prepotrebnih ciljev. — Komisija.

Društvene vesti

«Pogrebno podporno društvo» pri Sv. M. Magdaleni vabi vse svoje člane na redni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 18. marca 1923. ob 9 zjutraj v dvorani Konsumnega društva pri Sv. M. Magdaleni spodnji na Kolonkovcu z navadnim dnevnim redom. — Odbor.

«Šolsko društvo» podružnica pri Sv. Ivanu priredi danes 11. t. m. v Narodnem domu šaljivo igro trodejanko «Stari grehi». Začetek ob 8. uri zvečer. Imenovana igra je jako zanimiva. Zatorej danes vsi k Sv. Ivanu, da ne bo trud igralcev in odbora brez zadoščenja.

Javna knjižnica «Sentjakobske čitalnice» posluje redno vsako nedeljo od 10—11 dopol. v navadnih prostorih (stara policija). Istočasno sprejema nove člane. Član je lahko vsakdo. Vpisnina znaša 1 liro, a mesečni prispevek za knjige tudi 1 liro. Opozarjajo se člani, da se drže redno pravil, katera so prilepljena v vsaki knjigi. Gospodični Kočevar Mariji se za podarjene 3 knjige in isto gospodu Cirtac za podarjene 4 knjige, najlepše zahvaljujemo. — Odbor.

Iz tržaškega življenja

Nesreča v Rocolu. — Voznik prišel pod lastni voz. Kmet Josip Sbersar, star 59 let, doma iz Podgrada, je prišel včeraj po opravkih, z vozom v Trst. Ko se je popoldne vračal domov po rocolski cesti, je vsled neprevidne kretnje padel pod lastni voz. Nekateri mimoidoči ljudje, ki so zapazili to nesrečo, so priskočili kmetu na pomoč; nekdo je pohitel v bolnišnico pri Sv. Mariji Magdaleni in od tam telefoničnim potom pozval rešilno postajo. Zdravnik, ki je nemudoma prihitel z avtomobilom na lice mesta, je ugotovil, da si je nesrečnež pri padcu zlomil desno nogo v stegnu. Podal mu je prvo pomoč ter ga nato dal prepeljati v mestno bolnišnico.

Aretacije. V našem mestu je iskal zavetišča neki Henrik Lenaz, star 26 let, doma z Reke, odkoder ga je slaba vest prepodila zaradi raznih sleparij. Toda sreča mu ni bila mila: tržaška policija je dobila z Reke aretacijski nalog, na podlagi katerega, je bil ptiček včeraj aretiran in spravljen na varno v zavetišče v ulici Coroneo.

— Tudi na podlagi aretacijskega naloga, sta bila včeraj aretirana: že večkrat kaznovani Salvator Failla, star 30 let, in njegov brat Fran, star 28 let, oba brez stalnega bivališča. Brata imata na vesti več zločinov, ki sta jih izvršila v Cataniji. Fran Failla je imel pri sebi, ko je bil aretiran, nabasan revolver brez odnosnega orožniškega lista. Sedaj se nahajata v zaporu v ulici Coroneo, odkoder jih bodo čez par dni spremili v Catanijo. —

Ponarejen denar. Pred sinočnjim je bil aretiran brezposelni pomorščak Peter Spirovich, star 24 let, iz Rovinja, ker je hotel razpečati v neki gostilni v starem mestu ponarejen stolirski bankovec. Ker ni hotel povedati, kje ga je dobil, je končal v zaporu v ulici Coroneo.

Padel je s tramvaja. Kmet Andrej Gustinčič, star 54 let, bivajoč v Črnemvrhu v Istri, se je včeraj popoldne peljal s tramvajem proti kolodvoru sv. Andreja. Pred hotelom «Savoia», ko je bil tramvaj še v polnem diru, je hotel mož izstopiti; skočil pa je tako nesrečno, da je padel na tla ter se močno pobil po obrazu. — Prepeljali so ga v mestno bolnišnico.

Vesti z Goriškega

Učetelja Pahor in Hreščak na svobodi. Kakor smo zvedeli iz verodostojnega vira, sta bila izpuščena učitelja Josip Pahor in Alojzij Hreščak šele 9. t. m. na začasno svobodo.

Društvo vojnih invalidov v Gorici naznanja, da bo imelo svoj redni občni zbor dne 25. marca ob 10. uri dopoldne v prostorih društvenega urada v Gorici, via Mazzini št. 7, II. nad., prej via Municipio.

Člani so vabljeni, da pridejo k zborovanju vsi, ali pa naj si izvole v svoji vasi enega zastopnika, ki naj sestavi seznam invalidov, katere bo dotični zastopal pri zborovanju občnega zbora. S tem se stroški mnogim prihranijo.

Dnevni red: 1. Predsednikov pozdrav in govor, 2. poročilo o delovanju društva, 3. volitev novega odbora, 4. slučajnosti.

Vrtojba. Na velikonočni ponedeljek priredi kolesarsko društvo «Vrtojba» veliko športno slavnost. Na sporedu bo velika javna dirka in še druge športne tekme. Prosijo se torej vsa bratska društva, naj ta dan kolikor mogoče opustijo slične prireditve. Natančnejši spored se objavi pravočasno. — Odbor.

Opatje selo. (Gostovanje ruskih umetnikov). Danes v nedeljo 11. t. m. priredi znana skupina ruskih umetnikov v Opatjem selu veliko predstavo z bogatim in raznovrstnim sporedom. Na sporedu je drama «Maščevanje», opereta «Blaznež», pripovedka carja Ahrameja, intermezzo «Večerni zvon», «Sibirski popolniki», razne izvirne pesmi ruskih narodov in dr. Igralci nastopajo v zgodovinskih ruskih nošah. Prireditev se vrši v dvorani tukajšnje «Čitalnice». Začetek ob 3. uri popoldne, vstopnina 5 in 3 lire. Vaščani in okoličani ne zamudimo lepe prilike. Danes vsi v Opatje selo k ruski prireditvi!

Gospodarstvo

GOSPODARSKI POLOŽAJ V ITALIJI.

Dva najuglednejša gospodarska statistika Italije, Rihard Bachi in Jurij Mortara govorita v svojih gospodarskih predvidevanjih za leto 1923, da gre država postopnemu gospodarskemu ozdravljenju naproti. Tej sodbi se mora pritrditi ob enem pa se je treba čuvati pred prevelikim optimizmom.

Dejstvo je, da se italijanska veleindustrija počasi oporavlja od težke krize zadnjih dveh let. Pri tem je treba pomisliti, da so še vedno mogoče reakcije posebno pri težki industriji, katera je v velikem delu postavljena na nezdrav finančni temelj in ki se bo mogla samo po stopnjah preustrojiti. Druge industrije so se mogoče v velikem delu dvignile sedaj le radi okolnosti, da je nemška industrija potisnjena v ozadje in vprašanje nastane, bodo-li mogle vzdrževati sedanjo produkcijo, če se politični položaj na bodisikak način spremeni oziroma razbistri. Sorazmerno v najugodnejšem položaju se nahaja sedaj italijanska tekstilna industrija a v tej industriji zopet najugodnejše stoji industrija bombaževih izdelkov, katera je že pred vojno proizvajala za svetovni trg in sedaj lahko izkorišča ugodni tržni položaj na prekmorskih veletržiščih. Kemična industrija mora liki težki industriji izvesti težavno reorganizacijo in šele ko bodo razna nezdrava, v vojni nastala podjetja likvidinara, bo lahko zavzela tisto mesto, ki ga je imela pred vojno.

Gospodarska moč Italije leži, še več nego v predvojni dobi, v njeni industriji in če kaže slika njene trgovinske bilance v zadnjih mesecih svetlejše barve, je treba iskati vzrok za to v večjem izvozu industrijskih izdelkov in nikakor ne v povišanju izvoza poljedelskih pridelkov, ki je tvoril v prejšnjih desetletjih jedro gospodarskega napredovanja države.

Številke trgovinske bilance so sedaj na razpolago za 11 mesecev preteklega leta. Nagibanje k boljšemu je očividno, kajti v novembru izkazuje uvoz 219 miljonov lir več nego izvoz; to je najmanjši primanjkljaj že dolgo let sem. Za vseh 11 mesecev leta 1922 znaša primanjkljaj 5.5 milijard proti 7.9 milijardam v isti dobi leta 1921.

Iz gibanja tečajev za italijanske industrijske papirje na borzah je najbolje razvidno napredovanje produkcije. Gibanje ni burno, kajti italijanski finančni krogi dobro vedò, da je treba sedaj pri vseh trgovskih transakcijah dobro upoštevati negotovi svetovni politični položaj, vendar pa je trajno nazadovanje mnogih papirjev že več mesecev ustavljeno, a v zadnjih tednih se opaža pri večini vrednostnic odločna tendenca navzgor. Posebno pada v oči gibanje delnic Fiat, katere so v kratki dobi poskočile od 260 lir na več nego 300 lir. Ta velika družba je uvedla v svojem obratu razne važne spremembe, katere ji omogočajo zvišanje splošnih stroškov, a gotove tehnične pridobitve so, kakor se govori zvišale proizvajanje nekaterih izdelkov štiri — do petkrat. Seveda je treba počakati, če bo to zvišanje produkcije družbi tudi res koristilo; kajti izvoz avtomobilov naletava na potežkoče se strani dežel, ki tvorijo važna tržišča, a v južni Ameriki se mora italijanska industrija avtomobilov boriti z močno severnoameriško konkurenco.

Kakor rečeno pa so izvozni izgledi za bližnjo prihodnjost ugodnejši za industrijo nego za poljedelstvo. Velike potežkoče še vedno ovirajo izvoz pomaranč in citron. Italija proizvaja letno 8½ milijonov stotov tega sadja, ki so pred vojno krile notranjo porabo ter razun tega tvorile znaten del izvozne trgovine. Ta izvoz nazaduje sedaj vsako leto, ker gre eno tržišče za drugim zgubljeno. Takoj po premirju se je izkazalo, da je za ta pridelek srednja Evropa skoraj izločena, toda tudi Amerika uvaža vedno manj agrum, ker napreduje pridelovanje agrum na otoku Florida z naravnost ameriikansko hotrostjo, tako da so padle od leta 1913 izvozne številke za trgovino z Ameriko na sledeč način: Citrone: 1913 — 4.3 milijone dolarjev, sedaj: 1.2 mil. dolarjev; pomaranče: 1913 — 233.000 dolarjev, sedaj 42.000 dolarjev. Pridelki iz Floride in Kalifornije pa so potisnili italijanske pridelke nazaj tudi na drugih tržiščih, posebno v Kanadi, na Kitajskem in na Angleškem. Tudi Avstralija in Španija se pojavljate kot vedno bolj nevarna konkurenta. —

Laški bankirji ne marajo letos dividend. Kakor javlja agencija Stefani, je sklenil upravni svet Banco di Roma, da se dobiček te banke, ki znaša 3,550,811 lir in 56 st. pripiše k rezervnemu skladu banke. Potemtakem — nadaljuje poročilo — se za l. 1922. delničarjem ne bo razdeljevala nikaka dividenda. Ta sklep je po poročilu agencije Stefani v zvezi z izpremembami, ki so se nedavno izvršile v vodstvu omenjenega zavoda, ter tvori obenem tudi nekako potezo proti raznim špekulacijam, ki so se bile pred kratkim pojavile na škodo delnic Banco di Roma. Sklep upravnega sveta da se s pohvalo omenja v vseh krogih, ki se zavedajo, da morajo v sedanjem hipu napornih poskusov finančne in gospodarske obnovitve deželi tudi banke kazati skrajno «strogost» in požrtvovalnost. Zraven Banco di Roma so po pripovedovanju agencije Stefani sklenile tudi vse druge večje banke, da ne bodo izplačevale za proračunsko leto 1922 nikakih dividend, medtem ko so se zopet drugi denarni zavodi zopet odločili, da dividende znižajo ali vsaj da jih v nobenem slučaju ne zvišajo.

DAROVI

Mesto cvetja na grob nekdanje sogojenke pok. Marice Spangher roj. Furlani darujeta Tončka Ščuka in Ivanka Pertot iz Barkovelj L 20.— za «Šolsko društvo».

Gospa Tuzarjeva daruje L 50.— za «Šolsko društvo» G. Žerjal Matija iz Boljunca izročil za prodane listke bloka št. 196 Lir 64.— . Podružnica v Kobaridu za delne razprodane bloke Lir 46.— «Solsk. društvu». Srčna hvala vsem!

Gosp. Verh Nazarij trgovec je daroval za refekcijo otroškega vrtca pri Sv. Jakobu 7 kg testenin, 3 kg fižola in 1 kg zabele. Srčna hvala!

Igralno omizje pri g. Bratinu v Ajdovščini daruje L 20.— za «Šolsko društvo».

Za šolsko podružnico pri Sv. Ivanu so nabrali pri omizju stalnih kritikov L 17.— ker je bil stari odbor podružnice zopet izvoljen.

Borzna poročila.

Valuta na tržaškem trgu.

Trst, 10. marca 1923

ogrske krone	0.6250	0.7
avstrijske krone	0.0290	0.0310
češkoslovaške krone	62.75.—	63.—
dinarji	21.90.—	22.20
leji	9.75.—	10.25
marke	0.0975	0.1025
dolarji	20.85.—	21.—
francoski franki	126.—	126.50
švicarski franki	390.—	393.—
angleški funti papirnati	98.45.—	98.75

Najstarejši slovenski denarni zavod.

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

uraduje v svoji lastni hiši

ulica Torrebianca štev. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

večje in stalne vloge po dogovoru.

Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za stranke od 9 do 13.

Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt

Št. telef. 25-67.

Štev. 1961/22.

RAZGLAS.

Županstvo Tolmin daje v znanje, da se obnovijo v Tolminu dovoljeni sejmi manufakturnega blaga, drobnarije in raznih gospodarskih potrebščin.

Ti sejmi se bodo vršili vsako leto:

na dan sv. Jurija, dne 23. aprila;

prvo nedeljo po sv. Rešnjem telesu in

na dan sv. Matevža, dne 21. septembra.

Ako pade sv. Jurij na nedeljo 23. aprila ali sv. Matevž na nedeljo 21. septembra, se vrši sejm drugi dan, t. j. v ponedeljek.

Ob enem se daje v znanje, da se vršijo od prvega tekočega meseca marca predpoldne sejmi za prodajo mladih prešičev, kakor pred vojnim časom.

TOLMIN, dne 9. marca 1923.

(115) Za župana: J. Mrak.

JADRANSKA BANKA

CENTRALA TRST (1)

Delniška glavnica L 15,000.000 Rezerve L 5,100.000

Podružnice: Opatija, Zadar, Dunaj.

Affilirani zavodi: Jadranska Banka Beograd in njene podružnice: Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Novisad, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

NEW-YORK: Frank Saksar State Bank

VALPARAISO: Banco Yugoslavo de Chile

Izvršuje vse bančne posle.

PREJEMA VLOGE

na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3¾%

Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja do slučaja.

Daje v najem varnostne predale (safes)

Zavodovi uradi v Trstu:

Via Cassa di Risparmio štev. 5 — Via S. Nicolò štev. 9

Telefon št. 1463, 1793, 2676. Blagajna posluje od 9.30 do 12.30 in od 14.30 do 16.

! KDOR HOČE KAJ KUPITI KDOR HOČE KAJ PRODATI KDOR IŠČE SLUŽBE, ITD. INSERIRAJ V »EDINOSTI« !

KONC. ZOBOTEHNIK

R. COVACICH

sprejema zopet od 9—13 in od 15—19

Trst, Via Valdirivo 33

(nasproti kavarne „Roma“

Dr. Cicero Michelangelo

ZDRAVNIK

Sprejema: v Postojni (Vila Jurca) 9-12; 6-7 pop.; v Sv. Petru n. Kr. št. 65 2-3 pop. razen nede je; v Razdrtem št. 41 4-5 pop. razen nede je; v Kačjivasi ob nedeljah 2-3 pop.

Nujni obiski v okolico z lastnim automobilom. (67)

POHIŠTVO. 33

Poročne sobe, slavonsko delo, suhe, zajamčene od L 1.250 naprej, elegantne kuhinje L 790, železne postelje s kovinastimi mrežami L 165, otroška postelja popolna L 200.

TÜRK, Via S. Lazzaro št. 10.

Resnično znižane cene.

Pošiljatve in embalaža za deželo.

IVAN KERŽE 94

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše

kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, steklovine, lesa in emaillirane pisti.

TRST — Piazza San Giovanni 1

ČEVLJARNICA 23

MICOLICH

Trst, via Udine 32 (vogal L' Ariosto)

(prej Belvedere)

Izbera moškega, ženskega in otroškega obuvala Sprejema naročila in popravila. Lastna delavnica. - Usnje zajamčeno. Cene nizke. Postrežba točna.

Ivan Mihelčič

Trst — Via S. Francesco štev. 10 — Trst kupuje staro železo, lito železo, medenino, baker in druge kovine kakor tudi stare nerabljive stroje in kotle in jih plačuje po visokih cenah. (39

Srebrne krone in zlato plačujem po najvišjih cenah

ALOJZIJ POVH

Trst, Piazza Garibaldi št. 2

6 (prej Barriera)

Najvišje cene plačujem za

KOŽE

kun, zlatic, lisic,

dihurjev, vider, jazbecev, mačk, veveric, krtov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16 35

Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

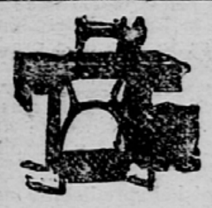

Pozor na domačo tvrdko!

FRANC SAUNIG, Gorica, Gosposka ulica sedaj Via Carducci št. 25, naznanja slavnemu občintvu, da ima veliko izbero **šivalnih strojev** več vrst za krojače, šivilje in čevljarje

iz najboljših nemških tovaren, katere jamči 10 let.

Dalje velika izbera dvokoles. Izjemno prodaja tudi na obroke. — Ceniki na zahtevo poštnine prosti. Lastna mehanična delavnica. 61

TVRDKA GELOSA BENIAMINO & FIGLI

POHIŠTVO

lastnega izdelka v vsakem slogu. — Velika izbera popolne opreme za hiše, pisarne in gostilne.

Brezkonkurenčne cene

Trst — Viale XX. Settembre 35 — Trst

(palača Eden)

Telefon 34-34 bis (87) Telefon 34-34 bis

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Trstu. 2

Vogal via Valdirivo 27 — Via 30 ottobre 11

Izvršuje vse bančne posle.

Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje jugoslovanske krone. — Izvršuje nakazila SHS kron v Jugoslavijo. Sprejema SHS krone na obrestovanje po dogovoru.

Vloge na knjižice v Lirah obrestuje

po 3¾% netto

Vloge na tekoče račune po 4½%

Vezane vloge obrestuje najugodnejše po dogovoru.

Glavni sedež banke: LJUBLJANA.

Podružnice: Gorica, Maribor, Celje, Kranj, Ptuj, Brežice, Novisad, Sarajevo, Split, Metković.

Delniška glavnica in rezerve: Dinarjev 38,000.000.—

Tel. št. 5-18. Uraduje od 9 do 12½ in od 14½ do 16.